

NAGYENYED-RE
forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet elsőrendű tisztára anyagra. ::

GYÜMÖLCSFACSEMÉTEK
Bátányfák, díszszecskék, tülevelek, kert-tévenyvények, boggyümölcsök stb. stb.

SZŐLŐOLTVÁNYOK.
(A sima árú európai és amerikai sima gyökerez vészök. (Oktató díszárjegyzék kívánatra ingyen.)

FISCHER és Tarsai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

A budai Szt.-Lukácsfürdő
Nagyszállójában, és Thermal-szállódjában szoba teljes ellátással naponként 10 koronától feljebb. Minden szoba kilitással a Dunára. Kénes iszapfürdők és iszapborogatások. Fürdőismereteket díjmentesen küld :: :: :: ::
:: Szt.-Lukácsfürdő részvénytárs.

Hölgyek figyelmébe
Mielőtt divatos női készítéseket vásárolna, kérem tekintse meg

PAPEK JOZSEF
bőröndös és finom bőr-áru készítő kirakatait
Budapest, VIII., Rákóczi-út 15.

MAGYAR STRUCZTOLLIPAR.
Dús választék! Saját gyártmányú

Strucztoll Kócsag divatos tűzék NOI KALAPOKRA.

Guttman Antal Budapest, IV., Bécsi-utca 3. l.
Olcsó gyári árak. Festés, tisztítás, gúndörítés. — Telefon 91-13.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízt, kiváló jó hatással szerévtágytalanság, rendetlen emésztés és gyomor-gyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóvja a gyomortelhetéstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Kapható: minden gyógyszerertárban valamint

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerertárban
ARAD, Szabadság-tér.

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvenc szépség szava, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összejátszásban rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.

Mivel a **MARGIT-CREME** utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezáró dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményt vehetjük a létező mindenemmel felősséget.

A **MARGIT-CREME** ártalmatlan, zsírtalan, vegyíztiszta készítmény, amely a külföldön általános feltűnést keltett.

Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-pónder 1'20.

Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszerertár, illatszert- és drogná-üzletben.

HALTENBERGER BÉLA
ruhafestő-, vegyíztisztító- és gőzmosó-gyára **KASSA**
ruhákat, felöltőket, télikabátokat, mindennemű ruhá-neműket a legszebben tisztít és fest. — Gallérok, kézelők hófehérre tisztítottak. — Alapítási év 1810.

BŐRSZÉKIPAR
KENDI ANTAL Budapest, IV., Semmelweis-u. 7.

ANGOL BŐRBŐRŐR készítése, festése és renoválása saját műhelyemben. Ebédláscélok, iroda-fotelok valódi bőrrel. Üllőbőr állványok kárpitozása. Székátalakítások!

RATIONALIS
Cementpadlólapok
gyártására szállítunk modern hidraulikus és könyökemeltű-préseket kéz- és gőzerőhajtásra, továbbá az összes segédgépeket, u. m. keverés, csiszolás, élesítés, szűrés, osztályozás stb.-re. Saját munkaképes szerkezetek. Különlegességi gépgyár:

Dr. GASPARY & Co.
MARGITVÁROSI (Hémetornyai).
228. számú árjegyzék ingyen!

BLUZOK *princesse* **RUHÁK**
costum és pongyolák
FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI., Andrásy-út 48.
Divatlap ingyen!

Rohitsj

Tempel Styria Donati

Legdusabb, természetes magnézium-glaubersósforrások.

Magyarországi nagybani források: Koffmann József, Budapest, V. ker., Báthory-utca 8. szám.

SAUCZEK JAKAB
cs. és kir. udvari arany- és ezüst pasomány-áru gyáros
Bpest, IV., Sütő-utca 5.
Különlegességei:
Övcsatok, kézimunkákhoz való készítéska-zárak, :: antikpasományok, rojtok, :: :: :: bojtok, csipkék, :: :: :: fémszálak.

ALAPITVA 1865.
HECKENAST = GUSZTÁV = ZONGORATERMEI
Bpest, csakis Gizella-lér 2.
IBACH-ZONGORÁK szegedi képviselete
:: Telefon.
IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohányi, Puğnot, Alice Ripper, Sauer, Stefánny stb.

ÁGYTOLLAK!
Legelőnyösebb bevásárlási forrás:
Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolcz 2.
Tessék árajánlatot kérni!

Nőiruhaszabászat
sikeres megtanulásához kézikönyv ábrákkal 4 kor.-ás, 2 korona 40 fill. bekülvé franko.
HARMATHY
Debreczen, Fűvészker 14. sz.

45. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL**
BUDAPEST, NOVEMBER 6.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám Előfizetési Égész évre — — 16 korona
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Ára 40 fillér. Félévre — — 8 korona Negyedévre — — 4 korona
A «Világkronika»-val negyedévenként 80 fillérrel több.
Külföldi előfizetésekre a postailag meg-határozott viteldij is esatolandó.

Dr. VÁROSY GYULA.
1846—1910.

A RÓMAI KATHOLIKUS egyház egyik legnagyobb tiszteletben álló vezérének vesztette el Váro-sy Gyula kalocsai érsek személyében. Azok közé a főpapak közé tartozott, a kik a nélkül hogy türelmetlenségükkel harczokba so-dornák egyházukat, meg tudják védeni érde-keit és gondozzák fejlődését. Nagy tudomá-nyos műveltség, lelkes buzgóság, mindenki iránt való szeretetreméltó jóakarát voltak fő tulajdonságai, ezek által emelkedett fel egy-szerű sorsból a legmagasabb egyházi méltó-ságok egyikére s ezek által őrizte meg tekin-télyét az érseki székből.

Váro-sy Gyula abban az egyházmegyében született, a melynek főpástorakép halt meg. Atyja Zomborban volt tiszttelős s ott züle-tett ő is 1846-ban. A kalocsai gimnáziumban kezdte tanulmányait, melyben akkor még a kegyesrendiek tanítottak s csak mikor már Váro-sy két éve diák volt, 1860-ban vették át a jezsuiták. Mint kitünő diák került Váro-sy a kalocsai szemináriumba s hogy egyike volt a legjobb tanulóknak, ez látszik abból is, hogy pappá szenteltetése után 1870-ben Hay-nald érsek elküldte őt Bécsbe, az Auguszti-neumba, magasabb theologiai tanulmányok végett.

Bécsből hazatérve, Haynald udvari papjai közé vette, mint érseki levéltárnokot, majd szentszéki jegyzőt. Jelentékeny tudományos munkásságot kezdett kivált egyházi és egy-háztörténeti kérdésekben s mint a legképzet-tebb papok egyike, a kisebb szeminárium al-kormányzója, majd 1887-ben a nagyobb pap-nevelő-intézet kormányzója lett; egy évre rá pedig kanonokká nevezte ki a király. Tíz évi kormányzóság után kinevezték a budapesti központi papnevelő-intézet kormányzójává. Eb-ben az állásában jelentékeny munkásságot fej-tett ki, úgy hogy mikor Steiner püspök halála-val megüresedett a székesfehérvári püspökség, a király 1901-ben őt nevezte ki püspökké.

A székesfehérvári egyházmegyében nagy ér-demeket szerzett nemcsak vallási téren, hanem a társadalmi téren is s számos intézmény köszönheti neki felvirágzását. Energiája, buz-gósága annyira felhívta rá a figyelmet, hogy Császká érsek halálával a megüresedett kalo-csai érseki széket 1905-ben ő nyerte el.

Nem sokáig, mindössze öt évig töltötte be ezt a fontos és fényes pozíciót, de ez alatt a rövid idő alatt is nagy érdemeket szer-zett. Anyagilag meglehetősen rossz karban kap-ta az érsekség vagyonát, de rövid idő alatt rend-behozta. Hivatását nem fogta fel kényelmesen, legelőször is bejárta az egyházmegye minden egyes plébániáját s különféle intézkedéseket

tett a hitélet emelésére s minden erejével igye-kezett előmozdítani a katolikus társadalmi tevékenységet.

Az országos katolikus ügyekben is elő-járt buzgalmával, mint a katolikus nagygyü-lések egyik vezérszereplője, a püspöki kon-ferenciákon a gyengélkedő herceggprimás he-lyett gyakran elnökölt, a főrendiházban is

Dr. VÁROSY GYULA KALOCSAI ÉRSEK.

David Károly és fia DOBOZGYÁRA

POSTATAKARÉK-PÉNZTÁR
MAGYAR-CHEQUE-SZÁMLA 468.
OSZTRÁK-CHEQUE-SZÁMLA 84758.
SÜRGŐNY-GÍM: „CARTONAGE”
TELEFON: 41-48.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

több ízben felszólalt katolikus kérdésekben. Legutóbb sokat emlegették nevét a híres Boromei-encziklika kihirdetése miatt.

Papjaitól szigorúan megkövetelte a szabályok megtartását, a feddhetetlen életet, de azokkal szemben, a kik papi hivatásukhoz méltóknak bizonyultak, mindig méltányos és jóindulatú volt. Több új plébániát alapított, előmozdította a katolikus társadalmi egyesületek és intézmények alakulását s közművelődési intézeteket nagy összegekkel támogatott. A Szent Imre-kollégiumra 75,000 koronát adott és nagy összegre mennek különféle adományai és alapítványai is. Mint nemrég megemlékezünk róla, 350,000 korona költséggel restauráltatta a kalocsai székesegyházat. Összesen mintegy másfél millió koronát adott közczélokra. Halálát hosszas betegeskedés előzte meg. Hetek óta küzdött a halállal, a mely végre leterítette.

VITÉZ MIHÁLY DIÁK.

Debreczeni Collégium, de magos.
Vonul fel sorban a vaskalapos.
Húsz professzor elé kiáll
Csokonai Vitéz Mihály,
Húsz professzor okulálás, haragos.

Szól az egyik : a te vétked szörnyű nagy,
Czétusoknak, tantermeknek réme vagy.
Mindenre tudsz kádenciát,
Bolondul a többi diák,
Nótád, kedved, mindenikre ráragad.

Szól a másik : sok a vétked, világos,
Rettentő vagy, ha a kedved virágos,
Köntösgáti kurta koresma
Beszélni de sokat tudna,
Valamint a csicsogói csapláros.

Húsz professzor tanácskozni bevonul —
Aztán megint libasorban kivonul.
Kimondják a szentenciát —
Kicsapják jó Vitéz Mihályt,
Távozzék el, mire a nap leborul.

Vitéz Mihály botra kőti batyuját,
Úgy ballag a lármás péreai soron át.
Vén csegettü búsán kondul
Az öreg kollégiumbul:
Híres diák, nótás diák, jószakát!

A hogy beér a Darabos-utcába,
Egy ablakból nótá csendül utána:
«Este jött a parancsolat
Violaszin pecsét alatt — — —»
Az ő kedves, szerelme nótája!

Vitéz Mihály most a fejét fölveti,
Az a nótá annyi mindent mond neki.
Visszanéz még nagy kevélyen —
Az alkonyi fényességben
Ott mered a collégium, — neveti.

Légátusok, professzorok, diákok,
Bánom is én, akármit is csináltak.
Por lepi be irásotok,
Idő őrli tudásotok,
Nem fog senki emlékezni tirátok.

Agálhattok, szavalhattok, — hiába,
Kiúzhettek százszor is a világba,
Fakadhattok mérges szóra —
Csak éni fog ez a nótá,
Mig tavasz lesz s nyit az akác virága!

Farkas Imre.

BÚCSÚ-DAL

Isten veled, kis galambom!
El kell mennem messze földre.
Ne sirj, ne sirj olyan nagyon.
Nem válnak el mindörökkre.
Madár-hangos csalikot közt
A vadgalamb utján megyek;
Visszarepül hű párjához:
Csak találjon búzaszemet.
Azért megyek.

Isten áldjon, édes anyám,
Édes szülém: kedves Hazám!
Hej, de nehéz az én utam:
A te könnyed nem hull reám.
Hogy ily könnyen útunk engedsz!
Mégis édes volt a tejed.
Vándormadár sem felejtí,
A hol félszkel, azt a helyet.
Isten veled!

Vagy este van, vagy eső van,
Ködbe borult már a határ.
Nem látom én az utamat,
Mutasd meg hát, vándormadár.
Mondd meg nekem: hogy bírod ki,
Hogy a szíved meg nem hasad?
— Madár-hangos csalikot közt
Visszaszállok: azért van az!
Lesz még tavasz!

Pap Zoltán.

A GALAMB PAPANÉ.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta MÓRICZ ZSIGMOND.

X.

A mint beléptek, az asztal le volt szedve, az ablakok kinyitva.

Énőknak most tűnt fel legelőször, milyen nesztelenül végződik el náluk minden. Mintha szellemek végeznék el a házi dolgot. Sokat ér a jó cseléd.

— Jaj Istenem, teremtőm! — sóhajtott fel a fiatal asszony.

Az ura gyöngéden megölelte s megcsókolta. Az asszony úgy taszitotta el, mint egy kis furia.

— Pff! — kiáltott rá, — utálatos részeg. — Nem vagyok én részeg, babukám, — próbálta elnevetni a dolgot a férj. — Hisz alig ittam.

— Ez magának alig? Pff!
A férfi hallgatott, restellte magát, mintha csakugyan kár lett volna bort köstölni.

— Istenem, Istenem, hova süllyedtem! — kiáltott elkeseredetten az asszony.

Az ura szokatlan meghökkenéssel hallotta a szót. Most nem jutott már eszébe semmi, a mivel máskor meg tudta magát nyugtatni. Erősen, élesen, szinte a testébe vágott a sértés.

— Micsoda nép közre keveredtem! Pffj, büdös parasztok, undok korhelyek.

— Lelkem...
— Igaza volt Hilda néninek, hogy ha egy hétig köztük leszek, úgy elparasztosodom, rám sem ismernek többet.

A férje elkomolyodva és szomorú arccal nézett rá. Az asszonyka dühösen pattogva folytatta s a szeme izzó tűzben égett.

— Sohasem hittem, hogy ekkora áldozatot hozzak a vak szerelmenek. Tavaly ilyenkor Nápolyban voltam apikával, most meg itt vagyok a disznók közt a sárban.

Az embert mintha villám sújtotta volna. El-sáppadt s az egész teste remegni kezdett.

— Édes, — mondta szintelen hangon, — neked azt tudnod kellett, én azt előre megmondtam, hogy a papi állás szerény, de tisztességes étellel jár...

— Tisztességes! Ez a tisztesség! Egy hete vagyok itt, már ilyen megaláztatások! Hogy mernek utcazi korhelyek betolakodni hozzám, az én házamba? Hogy?

— Én hívtam meg őket, — mondta fakó hangon a férj.

— Igen! Te hívtad meg hozzám azt a papi

csordát is? A egyszerű lelkesi értekezletet! Micsoda szemtelenség az, a más nyakára egy gyülekezés vendégsereget rászabáditani!

— Ez itt így szokás.
— Éhesek, koldusok. Mert egy se meri meghívni a tisztelt bandát, mert biztosan felfalnak egy félévi papi fizetést. Azért muszáj így vetni ki, hogy kihez menjenek. De tudom, én nem leszek itt akkor! Mert én elutazom, külföldre, vagy a Tátrába! Úgy sem voltam még ott télen! Gondoltam, majd asszony koromban...

— Édes, az én fizetésemből nem lehet a Tátrában telelni.
— Mi közöm nekem a maga fizetéséhez. Majd kérek apikától.

A férfi sápadt volt és szörnyen komor. Egyszerre megrendült a bizalma a feleségben. Nem! Lehetetlen az, hogy ők összetörődjenek. Hogyan értesse meg ezzel az elkényeztetett teremtéssel, hogy kell élnie egy falusi papnénak? Szomorú kísérlet! Ha a paradicsommadár túzokok közé kerül, hogy él velük?

— Mit várhatok a jövőben? — kesergett az asszony, — ha már most sem tud megkímélni fokhagymás parasztasszonyoktól?
— Hát mit kellett volna tennem? — nyögte a pap.

— Azt mondani neki, hogy menjen a konyhába. Majd kiszól a nagyságos asszony is egy percze. Vagy azt sem, mert mi közöm nekem hozzá. Nem akarok én napszámot fogadni. A nagyságos asszonynak migrainje van.
— Oh, lelkem!
— Nagyságos asszony! Az! A kinek az ura falusi korhelyekkel tegeződik és bort önt az asztalra. Disznó! És egy ilyen ember az én férjem! El kell süllyednem a szegyéntől.
A fiatal pap ijedten azt mondta magában, hogy az asszonyka elvesztette az eszét.
— Meg fogok innen szökni, még az idén! — Torzsa Ábrissal! — fulladozott az asszony.
Az ember felhőrdült s vállon ragadta. Izmos ujjai egy pillanatra belevágódtak a puha, formás női karba, aztán rögtön kitágultak. Abban a mozdulatban már legyőzte őt a saját óriási testi felsőbbégsége. Szinte úgy tetszett, hogy megröppan visszaszorított erejét. Indulatát nem tudta kire önteni. Annál rémesebb volt a felindulása. Őkét homlokára szorította s feltárlt előtte egy keserves élet képe: a szegény falusi pap mellett a méltóságos dáma, a ki örökös kétségbeesésben és elégedetlenségben fogja tölteni életét.
— Hát akkor miért jöttél hozzám, ha jobban szeretted az úri életet, mint engemet? — hörögte.
Az asszonyka értetlenül, kicsinylő csodálkozással nézte végig a férfit.
— Te esztelen! — kiáltott az ember torzszakadtából. S úgy nézett rá, haraggal, keserűséggel, szívfájdalommal.
Az asszonyka ijedten hátrált az örült tekintet elől s egy perc múlva ideges sirásra fakadt.
— Ez a szerelem, — zokogta tódelve, — ez a szerelem! Hát faljon fel! Vadállat! Eddig tartott a szerelem! Eddig bírta ki. Nagy szerelem! Jaj, mama, mama, megmondta nekem a mama.
És olyan szívzaggatva kezdett sirni, hogy a férfi elfacsarodott szívvel tért magához. Rájött, micsoda örültséget tett. Egy ilyen gyöngéd kis teremtést úgy megijeszteni. Bűnbánat fogta el.
— Édes, édes, drágám, imádott, kedves kis feleségem, mindenem, drágám! Ne haragudj, ne haragudj!
— Így tud rám rivallni! Ez a szerelem! Ezt érdemlem én a nagy áldozatért!
A férfinak ettől az utolsó szótól megint a fejébe ment a vér.
— Micsoda áldozat? Mit áldoztál? Azt, hogy itt vagy és elégedetlen vagy és a szememre hányod? Ez az áldozat! Nem az, ha valaki tűr és szenved és hallgat, mint én!...
Újra belátta, micsoda örültségeket beszél már megint. Mit tűr ő? Mit szenved? Mit hallgat el?
— Nem többet, soha többet, ha akármilyen is, többet nem bántalak! — hörögte, s a fejébe tóduló vértől majd ledobbant.
Az asszonyka egy percig hallgatott, félt, hogy az ura hirtelen megőrül és őt szétépti, a mikor látta, hogy nem, visszakarta a bátorságát.
— Szép élet. Egy félbolonddal. Úgy gyűlölöm, de úgy gyűlölöm. Megvetem! Tudja! Megvetem magát! Nem bánám, ha most itt rögtön valami borzasztó dolog történe, ha berontana két farkas és szétépténe.
A férfi erre a váratlan óhajra hirtelen felkaczagott.
De az asszonyka annál dühösebben toporzékkolt.
— Csak nevéssen, hitvány ember. Erre kell magának feleség, hogy legyen, a kin szabadon kitölthesse kegyvágját és dühöngését.
A férfi újra kacagott.
— Igazán megérdemelném, hogy megverjék! — mondta aztán nyugodtan.
— Próbálja meg! Csak azt próbálja meg!
De a pap egy hosszú pillanatnyi hozzákészülés után sem merte megpróbálni.
A helyett ölebe kapta az asszonyt s minden rugkapálása ellenére is bevitte a másik szobába, a hol is szépen lefektette a megvetett ágyra.
Az asszonyka elnyúlt az ágyon, belefojtotta az arcát a puha párnákba s göresösen zokogott.
A férfi azzal a kényelmetlenséggel nézett rá, a melyben az is benne volt, hogy mégis unalmas dolog a csikószelidítés.
— Nyomorult! — ugrott fel hirtelen az asszony. — Micsoda elégtételt ad nekem ezért a gazságért?
Oly bájos volt, hogy meg lehetett volna enni. Ott térdelt az ágyon s az arca épen egy vállban volt az ura szemével. Két apró öklét összeszorította s nem lehetett tudni, nem ugrik-e a következő pillanatban az embere szemének, hogy kivegye, mint egy megmérgezett macska.
Pap Énok rajta felejtette a pillantását s eléfelejtett válaszolni.
— Micsoda elégtételt? — folytatta az asszony. — Ha elevenen megsütnék, az sem volna elég! Ilyen gazságért az egész férfinemzet fel kellene akasztani!... Hogy mert hozzám nyúlni, nyomorult?... Mit vigyorog?
Tass.
Egy pofon csattant el a férfi arcán. Nagyon odailelt.
De a gömbölyű arc a pofon után méltóságos lett. A férj kiegyenesedett, mint egy szálfas villámzó szemmel nézett az asszonyra.
Abban a pillanatban, a hogy ép kinyitotta a száját, hogy valami ünnepelely szóval riaszson rá a vakmerő asszonyra, paces, újra elcsattant egy pofon ugyanazon az arcán, a melyiken az előbb.
Ennek az újabb pofnak azonban az a váratlan hatása lett, hogy az asszonyka megijedt tőle és lecsapta magát az ágyra, a férfi pedig egy hosszú pillanatig tartó elámulás után arra gondolt, hogy itt a kigázolás a hinárból!
— Édes, — mondta csendesen, — édes. Semmi válasz.
Az arca égett s rázorította a tenyerét.

MIKSZÁTH KÁLMÁN SÍRJA A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBEN.

— Édes!
Az asszony ott feküdt az ágyon s a fejét beledugta a párnába.
— Drágám...
Semmi válasz.
— Csak nagy számár is vagyok én. Az már igaz, hogy nagy számár vagyok.
Erre az asszony hatalmasan felkaczagva felült.
Oda ült az ágy közepébe, keresztülfogta térdét a két karjával, úgy kacagott. A szeme kiesire húzódtott össze s fuldoklott a kacagástól.
Az ura meg volt rökönnyödve s nem mert kacagni. Már annyit megtanult, hogy ha ő is nevetne, akkor az asszony újra elkomolyodnék. Ezért lát oly szomorú arcot vágott, a melyet csak tudott.
— Édes!
— Csitt, csatt!
Az asszonyka két apró kezével mind a két oldalról megpofozta az urát.
De már nem erősen. Ezek olyan vigasztaló pofonocsák voltak.
— No, no, nono! — mondta gyöngéden. — Nem kell ijedezni! Csak kellett elégtételt szerezni a megsértett női nemnek!
Az ura letérdelt az ágy elé s kezét csókolt a kis házi sárkánynak. Magában pedig azt gondolta, hogy hál'istennek, csak hogy elmúlt a zivatar! De most már jó lesz ügyeskedni,

hogy el ne rontsam, a mi így magától az ölembe pottyant.»

Icza asszony most már nagy szeliden rápörkölt az urára.

— Most könnyen szabadulsz, nyomorult! De még egyszer haragits meg, akkor felakasztalak.

— Soha, soha, — mondta a férj s bűntudattal nézett a felesége szemébe. Magában pedig azt gondolta, hogy ezután úgy fog hazudni, a hogy jól esik, soha igazat többet nem mond, mindent rábagy, legyen úgy, a hogy az asszony akarja. Lám, milyen hiábavaló szószaporítás volt ez az egész csevegés, hiszen az a felhányt parasztasszony is, a legyalázott rosz korhelyek is (az ördög hozta ide őket), mind esupa jó emlékek mentek el! S az a fő! Nem tesz rosszat az asszonyka! Hát az ilyen apró szeszélyeit ne túrja el? Inkább így négy fal közt tombolja ki magát, ha már arra szükség van az asszonyi természetnek, mint idegenek előtt! Ennyi szórakozása se legyen az ő asszonyának! Oh, de nagy számár is vagyok én.

Egy rövid pillanat alatt futott ez mind végig az eszében s azalatt merően és egyre szerelmebben néztek egymás szemébe.

— Soha, soha! — ismételte a férj s a hangja egytűtől azt a régebbi sohát is megérezette.

— Csak ne álnokoskodnál! — mondta gyöngyöggel az asszony, mintha nem tudnám, mit gondolsz!

— Ugyan mit, no?

— Mit? Azt, hogy az ördög vigyen el engem a nyakadról... De próbálj csak rántanni! akármit is csinálók! majd meglátod, mi lesz!...

A férj uram nem akart látni semmit, belefűrt az arcát, s betakarta a szemét az asszonyka puha bluzocskájába, úgy, hogy a kis nő csiklandósan, jólesően felkaczagott.

XI.

A hó igen késett.
November is elmúlt, december is itt volt, mégsem jött a fehér világ, fehér virág.

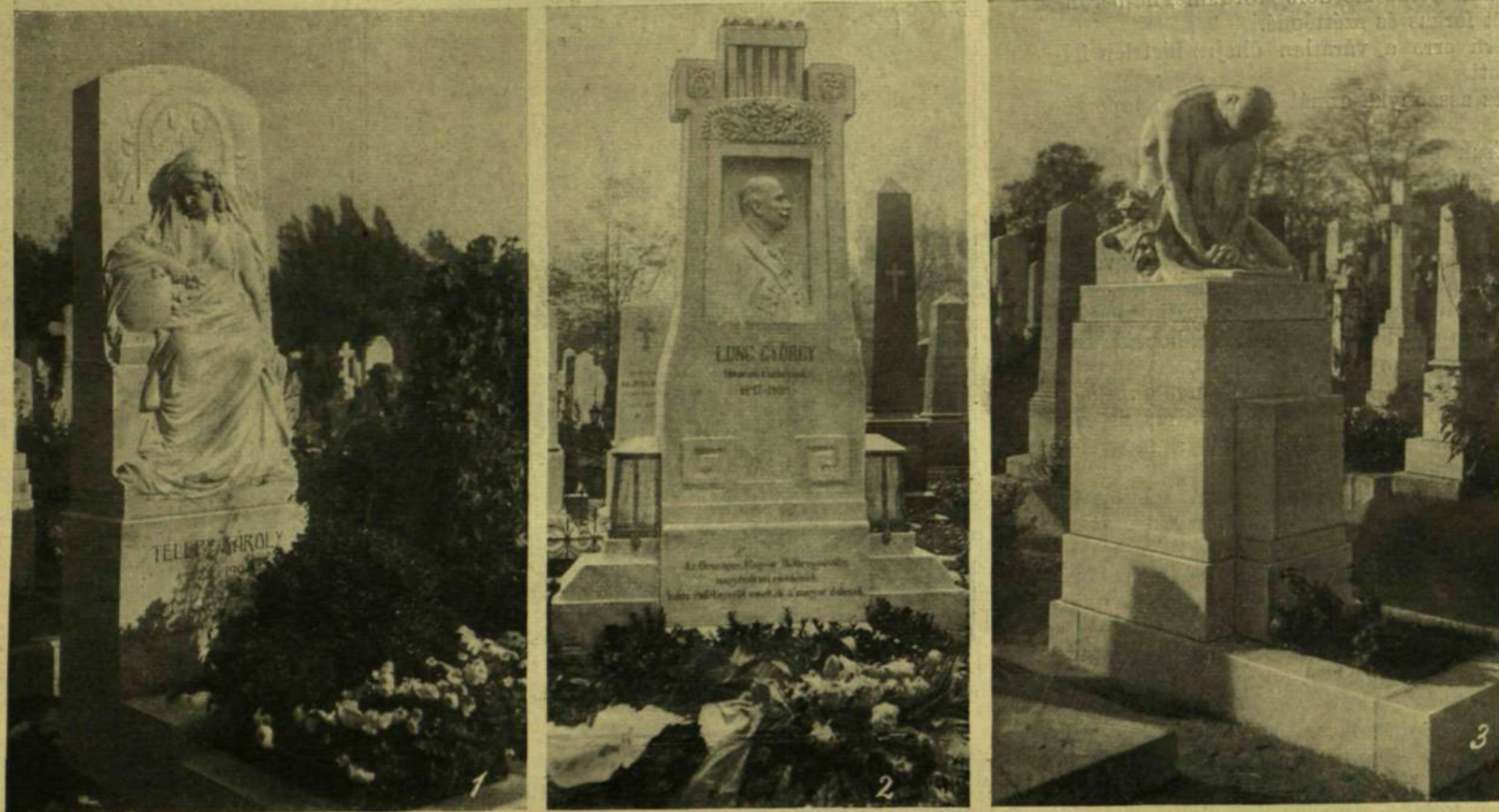
Az asszonyka most töltötte az első egész esztendőfalun s már borzasztóan megunt a kopottságot. Szinte idegesen követelte már az urától a havat, úgy-úgy megtámadta érte, mintha ő sikkasztotta volna el.

A hótalan világban aztán minduntalan neki «jött fel a hava», s úgy látszott, a melyes napok boldog pórpatavari sohasem mülnek már el.

Ez a pár hónap különben roppant gyorsan és nagyon szépen telt el. Az asszonyka ugyan még mindig ideiglenesnek érezte a helyzetét, s titokban egyre várta, hogy na, most már itt az ideje a felébredésnek, de azért minden érte, a mi körülte volt s a kíváncsisága illesztette be a környezetébe. A parasztokat sorra ismerte már s valamennyinek tudta a

A PETŐFI-CSALÁD ÚJ SÍRJA A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBEN.

1. Telepy Károly. 2. Lung György fővárosi tanácsnok. 3. Almási Balogh Tihamér. 4. Vetsi Winkler József. 5. Zirzen Janka. 6. Doby Jenő.

ÚJ SÍROK A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBEN. — Jelfy Gyula felvételei.

legkisebb baját is. Népszerű is volt nagyon s nem emlegették már, csak a „galamb papné”-nak. Az is volt, csakugyan az, egy kis piros csőrű, turbékoló, duzmaszkodó, begyes fehér galamb. A ruháit hazuról kapta, Pestről, s mindig olyan volt, mint egy menyországi, vagy legalább is szinpadai tünemény.

Ősz elején roppant szerencsétlenség érte őket. Nagy beteg lett Zsuzsa, a cselédjük, a titkos angyal, a ki mindent elintézett s paradicsommá tette a mézesheteket. Először azt hitték, vége a világnak, az asszony meg volt rémülve, letelegrafáltatta a mamát. De a mama nem jött! Még ilyen rettentő csapás sem másította meg az elhatározását. Ugyanis fogadást tett, hogy soha életében nem fogja megnézni, milyen nyomorúságban él a lánya, hova slyedt az ő szerelmes gyermeke.

A kis galamb papné most jött rá tulajdonképpen, mit jelent egy gyermekre a mama. De tudja Isten, a Zsuzsinak nagyobb híjját érezte, mint a mamának.

Sajnos, bele kellett nyugodni a változhatatlanba. Zsuzsiért eljött az asszonylánya s kijelentette, hogy az anyját viszi, nem is engedi vissza, mert nála is elkél egy dolgos öreg asszony. Ugyis akármennyit keres az öreg, mind azokra a bitang fiaira köti. De ha nála van, akkor biztos, hogy csak neki dolgozik...

Az ura aztán addig szaladt, míg a szomszéd faluban egy másik Zsuzsit nem kapott. Ez el is jött, de micsoda Zsuzsi volt ez a régihez képest! Véték volt az a név neki. Mindjárt első nap kisült, hogy hírét sem hallotta a parfainak. S nem tud egyebet főzni, csak lencsét, babot, borsót, kolompért, szárelen húslevest. Az ebédjét sűrű könnyhullatások közt ették meg, de megették, mert már akkor három napja éltek rántottán és zsiros piritóson. Ezt a két, ételnek nem nevezhető rettenetességet Énok igen kitűnően tudta csinálni! Ennyi életrevalóságot tanult diákkorában.

Egy heti kinszenvedés után rájöttek, hogy a staffirungba szakácskönyv is volt becsomagolva s abból az asszonyka kinézett valami ételt, a mihez nem kellett fokhagyma, mert a második Zsuzsi, a nyomorult, csak olyan ételeket tudott kotyvasztani, a mihez okvetlen fokhagyma kellett. Ezt megcsinálták együtt. Sikerült! Erre megjött a kis papné kedve a főzéshez s másnap egész nap dolgozott: végy egy szelet bélszint... Az ám, de hol lehet bélszint venni! Énoknak szaladnia kellett a városba. A kocsi két forint volt, a bélszint három, mert meg kellett venni az egész darabot, s mikor hazajött, akkor állott elébe az asszony azzal, hogy menjjen vissza, de gyorsan, mert nincsen semmi fűszer!

Gyönyörű idők voltak azok. Hanem az igaz, hogy minden étel sikerült. Egy sem romlott el, mind ehető volt. Sőt mi több, Énok megesküdt, hogy soha életében

olyan jó ételt nem evett. Pedig ő a konviktusban borzasztóan el lehetett kényeztetve. A hol, mint közben elmesélgette, olyan ételeket ettek, hogy ha a kását a falhoz csapták, odaragadt. Egy hét alatt annyi szükséges konyhai holmit vásároltak össze a szakácskönyv útbaigazítása után, hogy ki kellett venni száz forintot az Ica takarékkönyvéből.

Énok úgy asszisztált, mint egy hivatalos kukta. Mennyi fát vágott! Mennyi vizet húzott! Mert a cselédnek folyton ott kellett állania az asszonya háta megett, hogy tanuljon! S kéznél legyen, ha kell. Jaj, de legalább mennyit tanult! Mikor elment, annyit sem tudott, mint mikor jött.

Az asszonyka meg volt lepette, mikor a lány azt mondta, hogy elmegy. Még ezt sem próbálta, hogy őt otthagya a cseléd. Bezzeg a harmadik Zsuzsi már minden órában meghalotta, hogy: elkergettek!

Mert harmadik Zsuzsi is került. Ez sokkal külön volt, mint a második: nem feleselt. Hanem a helyett, ha magában maradt, mindig járt a szája. Úgy beszélgetett a tűzfogóval, a lábasokkal, meg a seprűvel, mintha eleven lények lettek volna; úgy tett, mint az egyszeri pap, a ki a fazekaknak predikált.

Eltelt az ősz, megjött a tél. Csak ekkor vette észre az asszony, hogy idő múlt. Egyszerre eltűnt a jókedve. Fázott, csapzott kedvű lett, únta a hótalan világot, a mely mindennek csak a vázát mutatta, nem találta helyét.

A mai nap különösen nagyon szürkén virradt.

A MOST ELHÚNYT TECK HERCEG ATYJA.

ADELAIDE HERCEZGNŐ, A MOST ELHÚNYT TECK HERCEG ANYJA.

A MOST ELHÚNYT TECK FERENCZ HERCEG.

A TECK HERCEZGI CSALÁD.

Az asszonyka szótalanul ébredt, maznán szedte rendbe magát, hátrakötötte babos kendővel a fejét s takarított. Az ura látva, hogy egész reggel nem szól hozzá, leült az íróasztala mellé, sürgős hivatalos ügyei voltak, a miket már el kellene intézni, de az asszonyka nem engedett neki egy percnyi időt sem.

A mint épen elrendezte maga előtt a papirokat, hogy a több hetes postán eligazodjon, az asszonyka odaszól:

— Széttépem!

A férfi kényszeredetten nevet.

— De ha muszáj, édes.

— Jól van, csak bújjon bele azokba a büdös papirosokba. Én itt cseléd vagyok, maga meg szórakozik.

— Dehogyan...

Az asszony csaknem sirva fordul el.

— Bezzeg nem kellett a rongy papirosa, mikor még szerelmes volt. Akkor el tudott velem lenni. Most már azt sem bánja, ha akármilyen velem. Úgy-e, nem jön megcsokolni? Úgy-e nem? Ez egy szerelmes férj. Azelőtt minden percet sajnált, a mikor csak egy lépéssnyire ment is tőlem...

Oly őszintén panaszkodik, annyira meggyőződésből beszél! Az ember azt gondolja magában, bizony bolondság volt úgy elkényeztetnem!... Feláll, s eltaszítja maga elől a papirokat. Odá meg az asszonyhoz. Megöleli, megcsokolja. A felesége elhárítja:

— Ugyan ne affektáljon; nem szeretem, ha valaki más mutat, mint a mit érez.

Az ember nevet s a csókoltól újabb csókokra kap gusztust.

— De drágám, gyere, ülj mellém...

— Ugyan ne hizelegjen, kétszínű, álnok!

— Nem hizelek!

— Hát tőr még egy kicsit?

— Imádlak!

Az asszonyka meg van sértve, mert a hangban tréfát érez, komédiázást.

— Ezt így tudja mondani? Szégyen!

— De babukám! Hát hiszen nem várod talán, hogy reggeli takarítás közben szaladjak most hozzád, hogy megvalljam, mennyire imádlak.

— De várom, de épen azt várom! Mégis csak csúfság, hogy én az ő kedvéért lettem utolsó szolgálóvá, s most már utál, mikor reggeli pongyolában lát. A helyett, hogy még a körömöt is csókolná, a mért ilyen piszkos ő miatta!...

— Oh, kicsikém, mennyire félreértés!

Átkapja, magához szorítja s a száját csókolja, hogy ne tudjon beszélni. És közben azt gondolja, hogy mi lesz ennek a vége? Borzasztó, milyen telhetetlen az asszony, egy

percnyi szabadság nines mellette. Mégis csak terhes ez. És örökre hazudni a rajongást, a frisseséget... És csókolja, csókolja, de a csókja nem tüzes, nem heveskedő, nem tapadó, hanem dühös.

S mennyire érzi ezt az asszony!

Pityeregve bontakozik ki.

— Unalom az egész élet! Halálra kell ünni magamat! Ez mulattasson engemet? Ilyen hízlegés, a mi nem szívből jön? Látom én, hogy már megunt, és sokkal szívesebben volna a rongyos papirosai közt, mint velem. Nem is tud már velem mit beszélni. De volna csak itt valaki, tudom megnyilna a szája. Olyankor nem hallani mást, csak az ő hangját.

— De lelkem, nem arról beszélnek, a miről teveled. Hát beszéljek neked a politikáról.

— Nem bánom... beszéljen... nem is tud egyébről beszélni, csak a politikáról. Mindenféle számárság kedvesebb magának, mint az, a mi engem érdekel.

— De kedves kis galambom, értsd meg egyszer lelkem, hogy neked minden, de minden megvan, a mi kell, hogy azt a tevékenységet kielégítsd, a mi benned van, de nekem nincs módom rá. Nekem nem lehet elég annyi, a mi nekem elég, mert nem asszony vagyok, hanem férfi.

— Ugyan ne prédikáljon nekem, — mondja az asszony, a ki nem is figyelt s csak az utolsó mondatot érette meg. — De sokszor a szememre hányja, hogy férfi. Mért vett el, ha annyira únja velem az életet? Nem is fog ez

GRÓF ANDRÁSSY KÁROLY, GRÓF ANDRÁSSY GÉZA FIATALON ELHÚNYT FIA.

sokáig tartani. Megmondta a mama, de igaza is volt benne. A nagy szerelem kihalt, a szenvedély lehült, most aztán annál rosszabb!

— A mama is beszélhetett volna okosabban.

— Hallja, ne sértegesse a mamát.

— Ugyan, hát ne keserítsen el engem, hogy ennyire emlékszel arra az okosságra, a mit ő mondott, azokat meg, a miket én mondom, nem is hallok.

— Gorombáskodni tud! — görbíti le a száját az asszonyka; azzal kimegy, mert eszébe jut, hogy vajjon feltette-e már a konyhában a húst a Zsuzsi? Mert az, a milyen haszontalan, kitelik tőle, hogy még most sem tette fel. Sok baja is van egy asszonynak, de a méreg eszi, akárhova néz. Úgy kell harcolni az urával is, a cseléddel is, mint az ellenséggel.

(Folytatása következik.)

AZ ANGOL UDVAR GYÁSZSA.

Alig enyhült az a gyász, melyet az angol udvar Edvárd királyért viselt, újabb csapás érte. Fiatalon, férfikora delén halt meg rövid betegség után a mostani királyné fivére, Teck Ferencz herceg. Az angol nemzet nemcsak a királyné fivérének gyászolja benne, hanem olyan egyént is, a ki személye egész sulyát latba vetve, minden kulturális és humánus mozgalomban legelőkeltebben részt vett.

Bennünket annyiból érdekel az elhunyt herceg, mert ősei jelenen magyar vér folyt ereiben és rokonai jelenleg is hazánkban élnek. A legelső Teck herceg gróf Rhédey Klaudinnát vette feleségül s így a jelenlegi angol királyné is magyar nőt mondhat anyjának.

Az elhunyt Teck herceg, Ferencz 1870-ben született január 9-én a Kensington palacomban, mint Teck herceg és Adelaide királyi hercegnő — Viktória angol királyné unokatestvérének — második fia. A polgári és katonai iskolát Wellingtonban és Sandhurstban végezte, azután belépett az első dragonos ezredbe. Itt gyorsan haladt, mert minden ízében lelkes katona volt. Indiában, Egyiptomban és Dél-Afrikában teljesített szolgálatot, Transzvámban, a burok elleni háborúban is kitűnt.

1902-ben Teck Ferencz herceg örnagyi rangra emelkedve megvált a katonai szolgálatól. Ettől a pillanattól fogva szociális, emberbaráti és ipari téren dolgozott. A legnépszerűbb emberek egyike volt, Anglia legjobban öltözködő férfijának és kitűnő szónoknak ismerték.

Emberbaráti működését legfényesebben a Middlesex-Hospital hirdeti, az a kórház, mely London legszegényebb munkásnegyedében emel-

A KOLLÉGIUM ÚJ ÉPÜLETE.

A RÉGI KOLLÉGIUM, MOST KONVIKTUS.

GRÓF ZICHY JÁNOS MINISZTER MEGÉRKEZÉSE.

AZ ALAPKŐ LETÉTELE.

A SZÁSZVÁROSI REFORMÁTUS KÚN-KOLLÉGIUM ÚJ ÉPÜLETÉNEK FELAVATÁSA. — Jelfy Gyula főlétele.

tegett, csaknem teljesen Teck Ferenc herceg segítségével. Mint a kórház elnöke, ez év júniusában 500,000 koronát gyűjtött javára. Állandó irodája volt a kórházban, hová hetenként többször ellátogatott. Szinte személyes vezetése alatt állott az áldásos intézmény.

Halálának híre gyűjtés indult meg a kórházban, a legnagyobb adomány egy pennyben (10 fillér) volt meghatározva. A betegek filléréiből (sok közöttük a csöppnyi gyerek) koszorút vettek a felség pártfogó koporsójára. Így rótták le hálájukat pótolhatatlan elnökükkel szemben a Middlesex-kórház kol-dusnak is beillő betegei.

Sárosi Bella.

A SZÁSZVÁROSI REF. KÚN-KOLLÉGIUM ÚJ ÉPÜLETÉNEK FELAVATÁSA.

Október 31-én avatta fel diszes új gimnáziumi épületét s leplezte le halhatatlan érdemű néhai főgondnokainak gróf Kún Kocsárdnak és gróf Kuun Gézának emlékszobrait a szászvárosi Kún-kollégium. A kettős ünnepen ott volt gróf Zichy Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter és Molnár Viktor államtitkár, kik a magyar kormányt képviselték s velük közéletünk és társadalmunk sok kitünősége. Az új épület felavatását dr. Kenessey Béla erdélyi ref. püspök végezte; az építés történetét Simon Ferenc főgimn. igazgató ismertette. A második ünnep az új épület előtti téren, gróf Kún Kocsárd és gróf Kuun Géza szobrai előtt folyt, hol Csűrös Pál tanár mondott emlékbeszédet s a szobrokat a nagy számban megjelent küldöttségek megkoszorúzták.

A szászvárosi ref. Kún-kollégium egyike legrégebb tanintézetünknek; kevés híján harmadfél száz év óta áll fenn. Mint egyházközségi elemi iskola még a reformáció idejében keletkezett; középiskolává Apaffy Mihály fejedelemsége alatt (1663) lett s hosszú ideig, mint a nagyenyedi főiskola partikulája, szerény anyagi eszközeivel is áldásosan működött s a hunyadmegyei nemességnek nevelője lett. Második alapítóját, újjáteremtőjét gróf Kún Kocsárd találta meg. Hosszú volna elbeszélni 1832-től 1895-ig, gróf Kún Kocsárd 63 évig tartó főgondnokságának gondos és lelkes munkáját, felsorolni adományait. Hogy csak a legnagyobbakat említsük: a kollégium régi épületét két izben is bővítette; az iskola közpénztárának 100,000 koronás alapot adott; 24 tanuló számára ösztöndíjat alapított; hagyományával teremtette meg a konviktust. A szellemileg és anyagilag felvirágzó, főgimnáziummá fejlődött iskola méltán nevezte magát róla Kún-kollégiumnak. Gróf Kún Kocsárd utóda gróf Kuun Géza lett, ki 1878-tól 1903-ig viselte főgondnoki tisztét s 1905-ig, haláláig tisztelhetetlen főgondnok volt.

A két nagy szellem pártfogó gondjai alatt a Kún-kollégium annyira fejlődött, hogy régi kereteiből teljesen kiönt. Épülete, melynek emelésén annak idejében Hunyad megye rendjei és gróf Kún Kocsárd buzgólkodtak, szűk lett s az utóbbi évtizedben a kollégiumi előljáróság állandó gondja volt egy új, a fokozottabb igényeknek is megfelelő gimnáziumi épületnek emelése. A kollégiumi előljáróság s főképp Balog József kir. ítélőtáblai bíró főgondnok és Simon Ferenc főgimnáziumi igazgató szívós kitartásának, erélyének s a körülményeket felhasználni tudó ügyességének, va-

lamint az összes illetékes tényezők jóindulatának sikerült az új építkezés anyagi alapját biztosítani.

Az új gimnáziumi épület emeléséhez a keblő alapokon kívül hozzájárultak: a szászvárosi ref. egyházközség azzal, hogy fejedelmi adományból származó központi fekvésű, terjedelmes első papi telkét méltányos árban átengedte; a vallás- és közoktatásügyi miniszter, ki első ízben tornacsarnok építésére és telekvásárlásra 70,000, majd gimnáziumi építkezésre 170,000, összesen 240,000 koronát adott; végül a szász nemzeti egyetem, mely 1906 decz. havában Nagyszébenben Thalmann Gusztáv szász gróf elnökelete alatt tartott közgyűlésén a Hétbirák erdejének eladási árából Simon Ferenc Kún-kollégiumi igazgató, szász egyetemi képviselő felszólalására régebbi 6000 K évi segélye mellé 30,000 K évi állandó és vissza nem vonható segélyt szavazott meg. E nagyszerű adomány tette lehetségessé — a magyar államnak készségesen vállalt jótállása mellett — nagyobb, törlesztéses kölcsön felvételét s így az új gimnáziumi épület felépítését, valamint a régi épületnek mintegy 190 tanuló számára kényelmes internátussá való alakítását.

Az imponáns és minden ízében modern gimnáziumi épületet Hercegh Zsigmond budapesti építész tervei alapján Kotsis Lajos aradi építész emelte.

Gróf Kún Kocsárdnak és gróf Kuun Gézának az új épület előtt felállított mellszobrai, melyeknek költségeit a Kún-kollégium és az Erdélyi magyar közművelődési egyesület országos adakozás útján gyűjtötték, Horváth Géza fiatal művésznök készítette.

Dr. Nagy Sándor.

Gróf Kuun Géza szobra. — Gróf Kún Kocsárd szobrának leleplezése. — Gróf Zichy János kísérete a szobor leleplezésén. — Gróf Kún Kocsárd szobra.

A SZÁSZVÁROSI REFORMÁTUS KUN-KOLLÉGIUM FÖLAVATÁSA. — Jelfy Gyula főlétele.

A LAGUNÁK CSALOGÁNYA.

Venezeli történet.

Irta Lampérth Géza.

A Merceria zeg-zúgos, szűk «calle»-in át (jó magyarán bizony «kutyaszorító» volna az ő nevük) a Santa Maria Formosa temploma felé igyekeztem kötele és gyönyörűséges tisztelgésre a Palma Vecchio ragyogón szép szöke asszonyához, kit ama templom oltárán «Santa Barbara» néven imád a buzgó veneziai.

Fekete szemű, a hagyományos fekete, rojtos kendővel beterített nők térdepeltek most is az oltár előtt. Nem zavartam nagy mennyei áhitatukat, halkán, lábujjhegyen lépve tartottam az ajtó felé, ha szabad úgy mondanom, nagy földi áhitattal a szívemben. (Azt az érzést szeretném így nevezni, melyet a művészet varázsvesszeje által fakasztott források mellett érez a mindennapi élet pusztaságain megtik-kadt vándor.) Közben tömjénfüst is áradt és az orgonán felbúgott valami fájó siralmú, régi egyházi ének... De az én áhitatomhoz most jobban illett az ajtó meglibbenő függönyén át az utczáról heragogyó napsugár s a nyomában bezendülő, valami profán utcai dal töredékes hangja: «Mio dolce amore...»

«Édes szerelmem»... Így magyarul és itt a papirosan is kedvesen cseng, nemde? Hát még a csupa muzsika olasz nyelven, kissé sziszegő venezeli dialektusban s a nevetőn kék venezeli ég alatt, csupa romantikát

ragyogó márvány-virágokból épített paloták között!

Kiléptem az ajtón. A templom előtti téren, a Campo Sta Formosa-n zengett a dal. Azon a meleg-édesen zengő női hangon, a mely csak Itáliában hallható. Vékonyan czinező gitárháng kísért. De látni nem lehetett sem az énekest, sem a gitárost a nagy sokadalomtól, mely köréjük sereglett s jóformán az egész kis teret betöltötte. A venezeli utczák hal-szagú népéből telt ki persze a közönség nagy és igazi része. Az a pár ösztövré angol miss és terebélyes német dáma, a kit ép akkor arra felé hurezolt Baedeker Károly úr, inkább csak kényszerűségből nyújtogatta ott a nyakát, mert a tömeg egyszerűen eltorlaszolta előttük az utat, mely a «Zanipolo» felé vezet, a hol, előírás szerint, Colleoni szobrát kellett volna még megcsodálniok egy füst alatt a Santa Barbarával. Hanem a benszülött veneziaiak annál odaadóbban élveztek. Szinte látható mohósággal szívták magokba az édesen áradó hangokat: «mio dolce amore... la luna d'argento o' invita stasera sul placido mare»... Édes szerelmem... hív a csendes vizre a hold ezüst sugára...

— Eme gyönyörűséges Borbála valamely késő utóda lesz bizonyára a szép utcai énekesnő, ki ily édesen dalol — gondoltam és magam is a hallgatóság közé furakodtam. Valami maszatos képű suhancz haragoszöld papirlapot nyomott a kezembe, a minek egy kemény soldó volt az ára. De kettős is szive-

sen elfogadott érte a maszatos képű, a ki közbe-közbe, mikor az ének szünetelt, rekedt hangon ordította bele a nagyérdemű közönségbe, hogy ime itt adja elő a lagunák csalogánya a «canzonetta novissima»-t, a legfrissebb, a leggyönyörűbb veneziai dalt, melyet épen most szerzett «a mi legkitünőbb költőnk» (il nostro eccellentissimo poeta)! A haragoszöld papirlapon olvasható volt a dal, melyben csupa csók, szerelem, holdsugar, csillag, virág kergette egymást az olasz vers megvesztegetően édes muzsikája mellett, a tenger csendes tükrén úszó gondolában, a melyben — mint az a vers előtt levő czimképen szintén látható volt — a boldog költő ringatózott az ő — édes szerelmével...

A soldók, ez otromba nagy talián «suszter-tallérok», ugyancsak potyogtak a maszatosképű kalapjába. A közönség kapkodta a zöld papírost s mikor a gitár újra megcsendült, az egész utca együtt zümmögte, dúdolta a lagunák csalogányával az édesen epedő dalt: «mio dolce amore»...

A lagunák édesen zengő csalogánya azonban még mindig nem volt látható. Néhány soldót csuszattam a maszatosképű markába és sikerült a kör közepére jutnom. Így végre megláthatam a «csalogányt»... Hajh Palma Vecchio, Tizian... s ti többi rég alvó mesterek!... Forduljatok falnak, s aludjatok tovább... nincs mit keresnetek már Veneziában... Hol van a dűspompás, aranyfényű élet, melynek tündöklő színeiben dűskált eese-

tetek... és hol vannak a viruló szépségű Barbarák, Assunták, Madonnák?... Poshadt vizek felett, roskadozó, félrebillent palazók között a pusztulás ványadt geniúza jár itt... Csak egy fényes sugár ragyog im még vissza a múlt idők nagy fényességéből, hogy megmaranyozza a pusztulás komor képét: a költészet legszebb sugara, a dal...

Lám e töpörödött, sápadt, vézna kis teremest — mert valójában ilyen volt a lagunák csalogánya — s azt a félvak szatírt, a ki mellette a gitárt pöngette — szintén a költészet glóriája sugározta körül, hogy az uteza durva népe röhögve el nem kergette, hanem köréje gyülekezvén, szinte a szívéig tátott szájjal hallgatta, nyelte a dal édes muzsikáját: «Mio dolce amore...»

Aznap este — gyönyörű holdfényes nyári este volt, a minöről amaz «eccellentissimo poeta» énekelt — a Merceria egyik bohém-kocsmájában vacsoráztam. Aféle velencei «Kispipa» ez, a hol poéták, piktorok, színészek s más hasonló bensülött cigány népesség eszi a paradisosomos makarónit, meg az olajba rántott tengeri pókót s iszsa hozzá a jó karezos veronai vörösbort.

Egy borzas fejű, villogó szemű apró emberke ült az asztalomnál. Hatalmas tál fagiolit (balevest) tett elébe épen Giovanni, az öreg pinézér olyasféle bizalmaskodó mosolylyal, a melyből a kocsmák lelkének ismerője kiolvashatta: no, ez protekziós porció! A kis ember halásan pislogott a pinézérre s még valami jóféle halat rendelt (sok olajjal) és két deci veronait, a mit az olaszok — nyilván mert így sokkal szebben és tekintélyesebben hangzik — «quinto»-nak neveznek. Mindezek után pedig nekiesett a tányérjának és mohó étvágyal kezdte kanalizni a parmezán-sajttal szinte péppé süritett balevest. Először a levét szűrte fel, azután a hatalmas, poczakosra duszadt olasz babokat hengergette be egymásután harmasával-negyessel — talán a mimikri-törvény alapján — a különben ráncos, töpörödött arca szinte-szinte egy kívánatosan nevető nagy babszemmögömbölyödött ezalatt.

Feiks Ernő: Versenyter.

A pinézér meghozta ezenközben a halat is, temérdek olajjal és két deci veronait. (Haj, bizony itt sem ártott volna egy kis protekzió, hanem a zord csaposlegényvel, úgy látszik, már nincs olyan bizalmas viszonyban Giovanni, mint a konyha tündérével...)

A borzasfejű egygyében, jóformán a nélkül, hogy föltekintett volna a tányérjáról, eltűntette egymásután a halat, az olajat, a bort s azután valami rettenetes égett bőr-izű cigarettára gyűjtött, a melynek füstjétől, azt hiszem, a legelszántabb velencei moszkító is világgá menekült volna...

Miután vacsorámat elköltöttem, jóféle chianti boroska mellett szemlélgettem a kis kocsmas az előtte elhullamzó uteza színes, mozgalmos életét. A szűk utezanyíláson át egy pillanatra bekapkodott a holdfény. Egyszerre eszembe jutott a Formosa-téri jelenet s a lagunák csalogánya. Elővettem a zöld papirost s újra olvastam a szerelmes, holdvilágos dalt és önkéntelenül is dudolgatni kezdtem a fülbe-mászó, kedves refrainjét: «Mio dolce amore»... Némi irigységgel gondoltam a dal szerzőjére, a boldog velencei poétára, a ki most — e gyönyörű holdas estén — bizonyára valahol a zöld vizeken gondolázgat szíve szerelmével, ki őt e bájos dalra ihlette, mely ime ujjongva cseng-zeng, visszhangzik ma egész Velence s holnap már talán egész Italia szívében...

A kis borzas egyszerre fölkapta fejét s apró szemei hirtelen rávillantak a papirosomra.

— Szép, signor... úgy-e szép? — kérdezte minden bevezetés nélkül.

— Nagyon szép! — feleltem gyors barátkozásra készen, mert különben is érdekelt ez az óriás étvágyú gnóm. — Uteza! énekesektől hallottam ma ezt a dalt és nagyon megtetszett. Csupa szív, csupa szín és muzsika... Szeretném megismereni a szerzőjét.

— Ah, igen?... Annál mi sem könnyebb, uram — hadarta látható örömmel a kis ember.

— Ön talán ismeri a poétát? — kérdeztem — talán épen idejéről ebbe a vendég-lőbe?...

— Igen, uram, sőt épen itt is van, — mondta egyre jobban nekiderülő ábrázattal s egy önkéntelen mozdulattal a borosüvegje után nyúlt. De a kisdéd «quinto» bizony már nem adta. Töltöttem neki az én hosszúnakú és kiadósabb üvegemből.

— A költő egészségre! — mondtam és koccintottunk.

— A költő én vagyok, uram... azt a dalt én írtam! — tört ki most büszke önértéssel a kis ember, és olyan mennyei élvezettel szűrte ki a pezsgő chiantit, mintha nem is a Firenze halmain, hanem egyenesen az Olympus magaslatain szüretelték volna... A zenéjét is én komponáltam — folytatta — azaz hogy az nálam együtt születik a szöveggel... Úgy-e, hogy pompás kis dalocská? Főképp a refrén: «Mio dolce amore»... A legújabb művem... tegnap délután írtam, uram... és mindjárt ki is nyomattam... és ma már egész Velence dalolja a Giudeccától a Rialtóig...

Gratuláltam a gyors költőnek s újra megtöltöttem a poharát.

— Nos, mondtam — ezt a Muzsa, a «dolce amore» egészségére, a ki a dalt sugallta és ne feledkezzünk meg a lagunák csalogányáról sem, a kinek édes hangja...

Az én kis emberemnek itt egyszerre torkán akadt a bor, krákogni kezdett, letette a poharat és aggodalmasan pislogott hol az órára, hol meg az uteza felé, a hol — most vettem csak észre — Giovanni pinézér már jó ideje az ajtófélfához támaszkodva, a Márk-tér irányában kémlelt.

Odakünn az órástorony (orologio) tetején a két bronzlegény épen a tizenegyét verte.

Giovanni egyszerre csak sarkon fordult, aggodalmas arccal sietett be s valamit sugett a kis ember fülébe. Az — se szó, se beszéd — kietett egy zacskó rézpénzt az asztalra, csupa ütött-kopott *soldo* volt, ékes szuperlatívuszokban köszöntö a szíves barátságomat, ajánlta magát és sietve távozott.

— La signora... a felesége! — bökött utána Giovanni a bütykös hüvelykujjával, diszkrét, de sokat sejtető mosolylyal.

En is fizettem és személtartván emberemet, utána siettem a Márk-tér felé. Érdekelte a signora, a költő édes szerelme, a «dolce amore»...

A Merceria egyik szűk mellék-utezájában találkoztak össze. Már messziről láttam, hogy a signora hosszú csontos kezei élénkén működnek... úgy forogtak, mint valami rokkant szélmalom keshedt vitorláit... A nyelve sem pihent azonban. Észrevételeim közelebb lopózva csak annyit bírtam kivenni a rettenetes szózuhatagból, hogy tetehetetlenül hebegő kis emberét semmirekellő, gyalázatos lumpnak nevezte az asszony, a ki beestelenül elkoszmázta azt a pár keserves garast, a mit ők egész nap összeénekelnek...

Az élesen csengő hangjáról, a penészes, ráncos arczáról megismertem. A költő «édes szerelme» egy személyben a lagunák csalogánya volt...

HOLLÓSY-FEIKS KIÁLLÍTÁSA A KÖNYVES KÁLMÁN SZALONJÁBAN.

Hollósy Simon nagy vászna, a Rákóczi-induló sok ellenmondást fog a szemlélkben kelteni. Egy porba, kőbe burkolt, víziószzerű meglátott tömeg rohan rajta mámorosan előre, de nem annyira lelkesedetten, öntudatosan, mint inkább kimerülten, elernyedve, támo-lyogva, öntudatlanul. Csakhogy a mi képzeink, melyek a Rákóczi-induló fogalmához fűződnek, nem ily hangulatot szűlnek lelkünkben, nem ily képeket váltanak ki; inkább szárguló lovak, lobogó zászlók, tarogatóhang, büszke dacz, erőteljes keserűség emléke támad fel előttünk, nem az ösztönszerűen, hypnotizáltan, bambán előretörő nép képe: a Rákóczi induló nem a szociális forradalmak dala. A czim tehát nem illik a képre. De ha ettől eltekintünk, hiszen utóvégre a kép czime nem tartozik a képhez, egy szépen megoldott témát ad, egy fáradtan rohanó tömeg ijeszítő mozgását, mely már nem tudja, hogy mért is lelkesedik, mért is tolong izgatottan; rohan, mert elkezdte s nem tudja abban hagyni. Ezt a kissé kesernyész impressziót váltja ki ez a kép, nem a magával ragadó, lelkesítő hangulat érzését, mint Daumier rohanó, lelkesedő alakjai. Hollósy most kiállított tájképein sordínaltabb, enyhébb lett a napfény, mint összes plein-airista társaién, nem annyira kemény, haragos színekkel festi képeit, mint régen. Mind a nyolcz képe finom természetmegfigyelést árul el s a mester régen elismert színvonalán áll. Tanítványaitól ered a kiállítás legtöbb képe. Az elhunyt Nécsey János határozottan sok jeles kvalitást rejtő tehetség volt, különösen a Csipkeverők interieurje ragadja meg figyelmünket. Már Holló László, Kollerich István egy-két ügyes tájképpel, Senyei József tanulmányfejekkel nem ily erőteljes művészi egyéniségek; a többiek pedig még csak inkább dilettánsok mint művészek.

A két Feiks-testvér közül Jenő a többoldalú művész. Erősen impresszionista festő, szerfelett friss, jellemző meglátásokkal. Legbravurosabban talán billárdtermet mutató képét festette meg, melyen mind a világítási effektusok, mind a magasan vett szemlélpontból keletkező távlati rövidülések igen jól sikerültek.

Feiks Alfréd viszont a színbeli finomságok költője. Tengerparti képeit tartom a legsikerültebbeknek, melyeken majd ólmos felhőktől borított, szürkés-kékes ködös ég, majd nap-sugaras hangulatok oldódnak fel a tengerpart sárga fővenyén. Egy-két alak színteljes emelik ki még jobban a sceneria végtelen melancholikus kékes párás hangulatát, életet adnak, megoldást a monoton színek egyhangúságának. Farkas Zoltán.

ERKEL FERENCZ.

Száz éve most november 7-ikén, hogy Békésvármegye székvárosának: Gyulának, úgynevezett «Németváros»-ában Erkel Ferencz megszületett. Erkel Ferencz az a teremő lángelméjű zenesz, a ki mindenki egyértelműen a legnagyobb magyar alkotó tehetségnek ismer el, mert egy nagy műfajban: az operában, elődök nélkül, mint első, mérész útjító, irt magyar zenét. Mind a kilencz operája, a maga idejében, bátran megállta volna helyét a világ akármelyik operaszínházban; valóban csak a véletlen szerencse hiányzott ehhez, — így lett a nagy magyar zenesz dicsősége egyedül hazájáé.

A hollandiai származású Beethoven a német zenének lett egyik legnagyobb dicsősége. Erkel családi hagyományában is megvan az az apáról fiúra maradt adat, hogy valamelyik dedapjuk Hollandiából származott hozzánk. Ne vegye senki a rajongó szeretet és tisztelet túlzásának, hogy Erkel Beethovennal hasonlíttuk össze. A «Hunyadi László» gyászindulója, a «Bánk bán» végén a gyszénékkar, a «Brankovics György» végtelenül egyszerű csirából fejlesztett nagyszerű «kolo»-ja — nemesak stílus, azaz eltanulható, utánoszható szerkesztési módor tekintetében, hanem egész érzéstartalmukat s meg nem únható, mindig nagyhatású szépségüket tekintve is, Beethovenhez méltók. Igaz, hogy Erkel fényes zenei tehetsége épen Beethoven, az ezel némileg rokonjellegű Hummel, meg az ezeket lelkesített Mozart nagyszámú remekművein csiszolódott olyan ragyogóvá, hogy a mit csak irt, az mind a klasszikusnak tiszteletparancsoló s egyben gyönyörködtető erejével igéz meg. Klasszikus az a zeneköltő, a kinek, még leghatalmasabb megnyilatkozásában is, világosan látható a rend, a következetesség, bizonyos mértékartás; ez áll Erkelre is, a kinek szabadon csapongó képzelete a «Hunyadi...» hatyudalában, a «Bánk...» czimbalmos néma jelenetében (a mint Melinda búcsúzik kis fiától), a «Dózsa György» viharában, minden magyarossága mellett sem fajul cigányos, «vad zseni» féktelen tobzódásává. A «Névtelen hősök» megnyitó zenéjének dagadó hullámokra emlékeztető nagyszerűsége már-már Wagner Richard nagyszabású kigondoltejeit sejteti, — de uralkodik rajta a hagyományos zenei forma, a klasszikusok ismertető erenye.

Mindezt már atyjától tanulta el, a ki a magyarok, németek, tótok, oláhok lakta Gyulán a katolikus németsegnek volt kántora és orgonása. Kis-gimnázista korában került Erkel Ferencz Pozsonyba, a hol két nagynénje a franciaia apácák közt volt s neki is a zárdában eszközöltek ki élelmet; itt kitűnő zongorajátzó lett Klein mester keze alatt (a kinek életrajzát és arczképét a «Vasárnapi Ujság» 1908: 37. száma közölte), míg otthon elcsajátított orgonajátékaért már híressé is lett. Hosszú volna elbeszélni: hogyan lett mág-náncsaladók zongoratanára, pesti hangversenyeivel 1834 májusában s 1835 öszén hogyan szerzett hírnevet, hogyan lett színházi karnagy előbb Kolozsvárott, majd 1836-ban a magas színvonalon állt pesti német színházban, a honnan az erős magyar érzésű ifjút könnyű volt másfél év mulva elhódítani a nem sokkal előbb felépült magyar Nemzeti Színház számára. Erkel külső életpályája nem változatos: mikor a Magyar Királyi Operaház felépült (1834) s ezel a dalmű a Nemzeti Színházról kiköltözött, akkor ő is mint fő-zeneigazgató átjött az új intézethez és rangját megtartotta haláláig: 1893 június 15-ikéig. A mellett, 1889-ig, 15 éven át az Országos Daláregyesület karnagya, és az Orsz. M. Kir. Zeneakadémiának — Liszt Ferencz mellett — igazgatója és zongoratanára volt. Remek zongorajátéka megcsodáltuk születésének 80-ik évfordulóján, mikor Mozart egyik hangversenydarabját s benne — emlékezetből! — egy szép és nehéz betoldott részletet, ú. n. cadenzát, adott elő, a melyet épen félszáz évvel ezelőtt irt, de kézírata már évtizedek óta nem került elő.

Itthon, a magyar szívekben, halhatatlanná teszi nevét a Kölcsey költeményére szerzett nemzeti imának: a «Himnusz»-nak zenéje. 1844-ben a Nemzeti Színház pályázatot hirdetett a megragadó költemény megzenésítésére; névtelenül pályázott 13 mű, a legjobb

hármát július 2-ikán a színpadon énekeltek el, s a közönség döntött: Egressy Béni és Travnyik János himnusza felett az elsőseget annak adta egyhanguan, a melyikről a jelítés levél utólagos felbontásakor kiderült, hogy Erkel költötte. Ennek a népitételnek az utókor is igazat ad.

Erkel azonban legnagyobb, mint opera-szerző. Jelentős dátumok — és nehezen hozzáférhetők, azért szolgálatot teszünk közlésükkel mindenkinek, a ki a magyar zenei kultúra iránt érdeklődik, — hogy melyik dalműve mikor került először színpadra. A legelső magyar zenéjű opera korántsem — mint sokan hiszik — Ruzitska József «Béla futása» volt; ez csak énekekkel tarkított színjáték volt (Kolozsvárott 1821-ben mutatták be); az elsőse Erkel legelső színpadi művéé; az 1840 augusztus 8-ikán színpadon került «Bátori Mária» című opera dicsősége. Még húsz év múlva is műsoron volt; megnyitó zenéjét (zongorán négy kézre) ma is nagy hatással játszzák. Szövegét Egressy Béni irta, a «Hunyadi László» és «Bánk bán» szövegírója. Ezek ma is elragadó, hódító szépek; a még itt-ott olaszos hatásra valló «Hunyadi...» 1844 január 27-ikén, a «Bánk...» 1861 márczius 9-ikén került színpadra, szinte mámorba ejtve közönségüket. Már 1862 június 26-ikán mutatták be a vezérek korában játszó «Sarolta»-t (Káldy Gyula operaigazgató 1901 január 24-ikén feltámasztotta); de sok szépsége a «Bánk bán»-nak csak mintegy visszhangja volt. A Jókai darabjából irt «Dózsa György», 1867 április 6-ika óta csak tíz előadást ért, szövegének bántó volta miatt. Az Obernyik nagyhatású «Brankovics György»-éből irt dalmű azonban, 1874 május 20-ika óta, ma is műsoron van. Azután jött még a Nemzeti Színházban a «Falu rossza» ünnepektől költőjének, Tóth Edének szövegére irt 48-as tárgyú «Névtelen hősök»: 1880 november 30-ikán; egyenesen méltatlanság az intéző hatalmaktól, hogy az Operaházban nem adták elő. Az Opera új, fényes palotájának megnyitására terveztek Erkel utolsó operáját, az «István király»-t, de a magas kora miatt már csak lassan dolgozó nagy zeneköltő nem bír a kellő időre elkészülni; félévvel később, 1885 márczius 14-ikén mutatták be. Nem említtük fel a ragyogó sorozatban a Ferencz József és Erzsébet királyi párnak első magyarországi útjának megünneplésére készült «Erzsébet» című operát; 1857 május 6-ikai bemutató előadásával annyira kellett sietni, hogy megírását három zeneszerző közt osztották meg; a középső felvonást irta Erkel, a többit Doppler Ferencz és Károly.

Ennyi zenei kincsnek kétharmadát a mai nemzedék nem ismeri; a kegyelet szép műve lett volna, ha Operánk mind e művek bemutatásával Erkel egész nagyságát a magyar közönség elé állítja. Ennek híján zenei irónk állottak össze és *Fabó* Bertalan szerkesztésében olyan Emlékkönyvet adnak közre, mely Erkel családjának és pályájának, jellemének és műveinek megítélésére a jövőben nélkülözhetetlen forrásmunka lesz. A nagy közönség Erkel Ferenczet úgy a szívébe zárta, mint egyetlen más magyar zeneköltőt sem.

A «Vasárnapi Ujság» nemcsak Erkel gyulai mellszobrának leleplezésekor (1896 nyarán), hanem jó félszázados pályáján minden alkalmal a megillető tisztelettel és kegyelettel volt Erkel nagysága iránt. Az ő dicsőségének azonban más oldaláról ragyogott egy sugár reánk: Erkel Ferencz élelméjű, kitűnő sakk-játzó volt, s 1861 október 21-ike óta ő vezette lapunk sakkrovatát, míg fiaai föl nem váltották: Sándor után Elek, ezután Lajos (negyedszázadon át, 1906 elején bekevertett haláláig).

Kereszty István.

Feiks Jenő: Női fej.

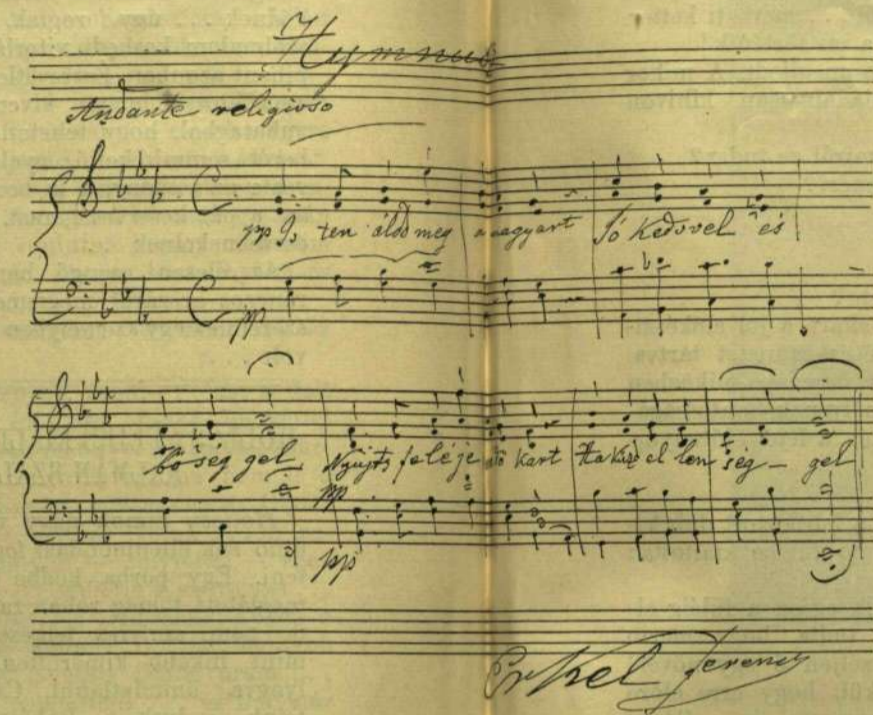
Hollósy Simon: Rákóczi-induló.

ERKEL FERENCZ 1841-BEN. — Eybl kőrajza.

ELLINGER MINT HUNYADI LÁSZLÓ.

A HYMNUSZ KEZDETE ERKEL KÉZIRATÁBAN.

ERKEL KARNAGYI PÁLMA 1861-BŐL.

STÉGER MINT BÁNK-BÁN. (Stéger F. gyűjteményéből.)

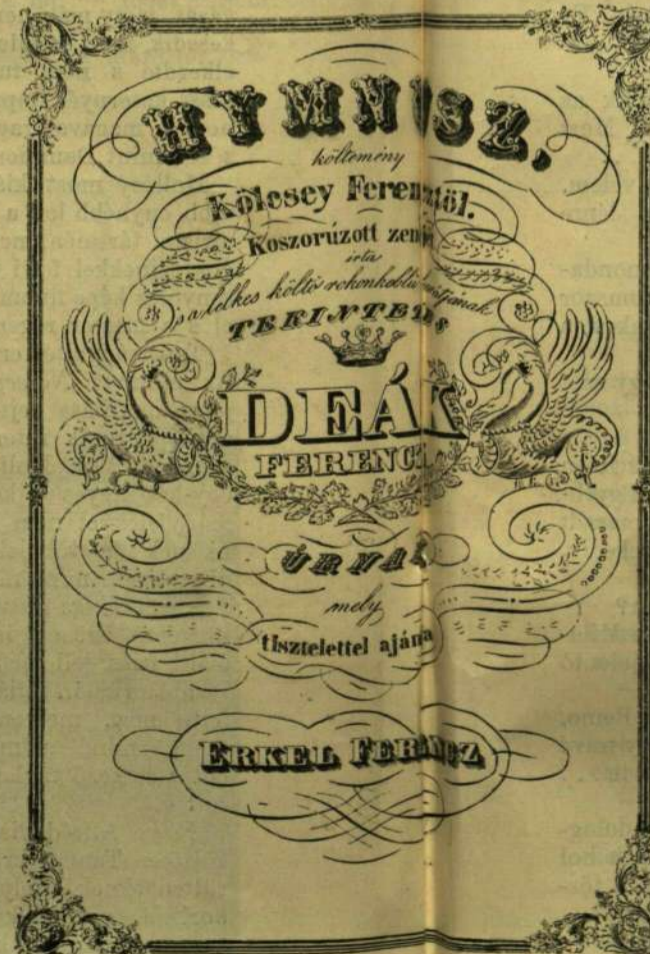
ERKEL FERENCZ 1845-BEN. — Barabás kőrajza a Történelmi Képosarnokban.

SCHODELNÉ ROZÁLIA. (Barabás kőrajza.)

SZTANKOVITSNÉ DE LA GRANGE ANNA.

A HYMNUSZ ELSŐ KIADÁSÁNAK CÍMLAPJA. (Nemzeti Múzeum könyvtára.)

PAULINÉ MARKOVITS ILKA.

HOLLÓSY KORNÉLIA. — Kovács festménye a Történelmi Képosarnokban.

A DRÚZOK FÖLDJÉN.

(A Hauránban).

A napilapokból tudjuk, hogy a drúzok, eme harcziás s független néptörzse a szíriai Hauránban, fölláztak az új török kormány ellen, mivel ez adózásra s katonai szolgálatra akarja kötelezni őket; oly dolgokra, mikre a büszke és szabadsághoz szokott szíriai nép mindez ideig még nem volt kapható.

A drúzok hatalmas törzsfők alatt mindmáig nomád életet élnek a Líbanon és a Haurán hegyeiben, mely utóbbitól «dzsebel drúz»-nak, azaz a «drúzok hegyének» neveznek. A hegyekből indulnak rabló portyázásokra, leginkább a Haurán síkján meglepedett földműves parasztok sarcolására. Erre nem annyira a szükség készíteti őket, lévén maguk is óriási javaknak birtokában, hanem inkább harcziájuk és nyugtalan vérük.

A drúzokat külsőleg alig lehet megkülönböztetni a szintén rabló nomád beduinoktól, csupán arezuk fizonomiája s a szemükből kisugárzó büszke dacz árulja el, hogy más néptörzssel van dolgunk.

A drúzok lovas nép. Remek telivér paripájukat szőnyeggel, élénk színű szövetekből készült leelőző czafranggal, rojttokkal, színes üveggyöngyökkel stb. díszítik, s mindegyikük állig fegyverben remekül üli meg lovát.

Mostani felkelésükkel azonban minden valószínűség szerint kudarcot fognak vallani. Közvetlen okot a katonai büntető expedízióra az adott, hogy a drúzok feldúlták s kiraboltak egy falut s állítólag néhány török katonát is leöltek. Nem gondolták azonban meg, hogy a mai török kormány sem a régi többé, midőn hasonló esetekben elég volt a törzsfőnök ígérete, hogy a jövőben megfizetik az adót és a katonai expedíció vezetőjének titokban adott «baksis» arra, hogy a csapatok féltelen visszaforduljanak.

A mostani török kormány a drúzok féltelenkedésének egyszer s mindenkorra végét vetni óhajta, mintegy 30,000 embert mozgósított ellenük Számi basa fővezérlete alatt. Szeptember vége felé, mikor a Hauránon átutaztam, a csapatok, melyek addig a Hedzsasz-vasúti vonalat Damaszkusz felé Deraat-ig (mintegy 120 km.) tartották megszállva (Deraatban, Számi basa főhadiszállásán csak 7000 ember volt összevonva), épen indulóban voltak a hegyekben tanyázó drúzok ellen, kiknek számát egy kapitány hétezerre becsülte. Deraatban a sors abban a szerencsében részesített, hogy láthattam a fogságban levő drúz-főnököt, Jahjah-El-Atlas-t. Ritka szép szál ember. Alig 30—32 éves, büszke testtartású fiatal ember, talpig selyemben, fején a drúzok teveszörből készült ormótlan kötele helyett, mely a fejt takaró kendő megerősítésére szolgál, arany zsinórok s válláról arany rojtok csüngenek alá. Büszke daczal áll az őt vallató török tábornok előtt, mintha fogságban is kiválónak tartaná magát nála. Érdekes elfogatásának története is. A drúzok kétféle oszlován, a harzi és a békepárta, látva továbbá a török kormány energikus rendszabályait, hogy a fölösleges vérontást elkerülje, elhatározta a törzsfő, hogy elmege Számi basához követségbe, a béke feltételeiről tárgyalni. Kisérteben volt a hauráni görög-katolikus püspök is, ki kezeséget vállalt érte. Számi basa azonban minden tárgyalás helyett egyszerűen letartóztatta Jahjah-El-Atlas-t, az ez ellen tiltakozó püspöknek pedig állítólag azt felelte, hogy ne irts magát oly dolgokra, melyekhez neki, mint püspöknek, semmi köze sincs.

A csapatok megkezdtek tehát három oldalról az előnyomulást. Táviratok jelentették, hogy a hegyekben, Mifalé falu mellett, véres ütközést folyt le, melyben a drúzok 400 embert vesztek, a csapatok pedig elesettekben és sebesültekben összesen mintegy nyolcezerrel. Egy másik, délről előnyomuló hadtest azonban hasztalanul ostromolta 30 órán át szakadatlanul a drúzok egyik fontos pozícióját, a sebábi magaslatokat, nem sikerült bevennie. A hegység északi része ellenben már teljesen pacifikáltnak tekinthető.

Vajon ellenállnak-e még s egyáltalán meddig fognak ellenállni birni sziklaszorosaikban

a szabad természet eme vad fia a tülerőben levő csapatoknak, nem tudjuk biztosan. Az eddig elfoglalt fegyverek száma mindössze 600-ra rúg. Ha pedig a hegyekben leveretnek, ott van a végtelen sivatag, Badiet-Es-Sam, hol semmiféle katonaság üldözésétől sem kell tartaniok. Előbb-utóbb azonban a tértfoglaló civilizáció őket is hatalma alá fogja keríteni s idővel tán az ottomán birodalom egyik legmegbízhatóbb támaszává fognak válni.

Schleicher Emil.

ÉGI ÉS FÖLDI SZERELEM.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Neera. — Olaszból fordította Balla Ignác.

X.

Remo.

Junius utolsó vasárnapján Remo, miután résztvett a falusi templomcsoka miséjén, visszavonult szobájába, hogy átnézze az iskolai dolgozatokat, a melyeket növendékei a vizsgákra készítettek elő. Boldogan dörzsölte össze kezeit, mert úgy találta, hogy szép haladást tapasztal. Ó, az édes gyerekek! Hát azok a vad hancurozások árkon-bokron keresztül, a hógolyó csaták, a későnjövészek, a könyvek beírklása, a száműrészek, a farkok, a melyeket a kis diákok egymás kabátja végébe tűzdeltek, ezek az ártatlan, de mégis rakoncátlan csínyek mégsem befolyásolták az iskoláév eredményét.

Ó, az édes gyerekek! És mint győzedelmi ének toltuk ajkaira a szavak:

— Az ember születésénél fogva jó, csak helyes irányban kell nevelni. A nevelés az a gyermek számára, mint a támasztó karó a növénynek. Nem szabad elfáradni abban, hogy a jó magját teli marokkal szórjuk szét. Mindnyájunknak lelkiismeretesen teljesíteni kell a kötelességét és arra kell gondolnunk, hogy az Úr számontartja cselekedeteinket.

Négy csoportban állottak íróasztalán növendékeinek füzetei és ő szeretettel nézte ezeket. Persze, itt volt Battistino Rosa is, a kinél a legnagyobb fáradság mellett sem lehetett eredményt felmutatni és itt volt Aristide Pochini, a ki egyre föléserelte a folyók nevével; de hát a történelem számos példát tud felmutatni, a mely szerint voltak nagy emberek, a kik az iskola padján bizony kevés reményre adtak okot. A jóságotások útjai sötét és nyugta előtt nem kell ócsárolnunk a napot.

De hát mi történhetett Rosalbával, hogy minden tíz perczben benyit hozzá és denevér-fejét minduntalan bedugja az ajtón?

— Akarsz valamit, Rosalba?
— Nem. Csak azt nézem, hogy elkészültél-e már?

— Hát mit törődöl te most egyszerre azzal, hogy elkészültél-e vagy sem?
— Semmit. Csak nézem, hogy nézzem.

Annál jobb, — gondolta Remo, — ha a kíváncsiságának nincs egyéb célja... És folytatta a javítást, osztályzatokat írt és nem törődött azzal, hogy rányitják-e az ajtót, vagy sem. A mikor úgy gondolta, hogy no, most elkészült, lassan megtörölte a tollat, a tollszárát keresztbe tette a tintatartó ág-bogaira és felállott.

Észre se vette, hogy már felháromra jár az idő. Egy pillantást vetett az ablakon át a mandulafákra, a melyek a szellő suhanásaira megmehajtották koronáikat és elhatározta, hogy ebéd előtt még sétál egyet.

Alig lépte át a konyha küszöbét, — a ház egyedüli kijáratát, — a mikor Rosalba utána futott:

— Ne feleljds el, hogy ma vasárnap van és korábban eszünk.

— Jó, jó, tudom.

— Ne vársz magadra, mert máskülönb Romolo megint pörölni fog.

— Tudom, tudom.

Már az udvar túlsó végén járt, de Rosalba még mindig a sarkában volt:

— Minden más már a mai világban és az ember igazán nem tudja már, hogy mit hogyan csináljon. Más emberek, más szokások. Azelőtt déli tizenkét óraker ebédelték, ma délután négy óraker.

Remo, a ki oda sem figyelt, épen a gyalog-ösvényen akart már elindulni, a mikor Rosalba hirtelen felkiáltott:

— Remo! Az ördögbe is! Remo!
— De hát mit akarsz tőlem? Talán megessépt egy darázs?

— Több mint egy órája akarok már veled beszélni és szaladok utánad, de ezek a férfiak semmit sem vesznek észre! Csak nem szaladhatok tovább is utánad, végig az úton.

Remo csodálkozva megállt:
— De ha beszélni akarsz velem, hát miért nem beszéltél velem már előbb?

Rosalba kipirultan és lihegve támaszkodott a falhoz és a kötényével legyezte magát.

— Ha olyan egyszerű volna a dolog, hát nem futottam volna utánad és aztán sokkal fontosabb dologról van szó, a ti érdeketekről, a ti családotok hecsületeiről... mert ti ketten semmit sem láttok abból, a mi történik!

Remo most már igazán megijedt. A mikor Rosalba ezt észrevette, diadalmasan, kihívón kérdezte:

— Tehát te igazán semmiről se tudsz?

— De hát miről, az Istenért?

— Ippolitóról.

— Ippolito?

— Igen, róla.

— De hát mi történt vele?

Rosalba gyönyörködni akart a jól előkészített jelenet csúcspontjában és szünetet tartva, elnézte Remo aggodalmas arcát, miközben tudatában volt saját személyének fontosságában. Csipőjére rakta a kezét, a fejét előrenyújtotta:

— Mi?... Mi?...

Aztán hirtelen, mintha a lebékázott düh kiszabadult volna benne, Remo fülebe kiáltotta:

— Viszonya van!

A jó öreg tanító elpirult, egész a fülig elpirult és zavarában nem tudta, hogy merre nézzen. Ilyen dologról beszéljen ő egy nővel! Rosalbával!... És a nélkül, hogy erre előre elkészült volna! Két-háromszor is szólásra akarta felnyitni a száját; végre mégis csak győzött optimista természete és csitítólag szólott:

— Bizonyos vagy benne?

— De még mennyire! — kiáltotta Rosalba és összecapta a két kezét.

— Tudod jól, hogy a világ rosnyelvé; pletykálnak tájékoztatanságból, könnyelműségből, szántsándékkal is, de legtöbbször a nélkül, hogy tudatában volnának annak, hogy rozszat művelnek... És mint a hólepel, a mely...

— Egészem más valami, mint hólepel! Ez letagadhatatlan tény. Tudod, hogy miért maradt a legutóbbi napokban Bergamóban?

— Persze... a szegény. Most folynak az utolsó vizsgálatok a konzervatóriumban. Most valami egyházi kompozíciót dolgozik...

— Igen? Ezt csak elhitette veled, velem, meg mindenivel és mi valamennyien lépve mentünk!

— Rosalba, Rosalba, mielőtt rozszat mondanánk a hozzánk legközelebb állókra, háromszor is meg kellene forgatnunk a nyelvünket a száunkban.

— Én egész nap forgatom! Én még egy szót sem szóltam Romolónak.

— Jól tetted.

— Mert ő nagyon hirtelen mérő és az Isten tudja, hogy még mi lenne a dologból. Egyéb-ként a dolog biztos, hogy csak azért maradt Bergamóban, hogy a mikor kedve kerekedik, Milanóba mehessen...

— Mi keresni valója volna Milanóban?
— Mit, hát nem mondtam még? Épen Milanóban van az a... (A mondatot sokat jelentő szemhunyorítással fejezte be.)

— Ó, uram Istenem! — sóhajtott fel Remo, hirtelen megrémülve attól, hogy ez az ügy mívé szélesedhetik ki. — De honnan tudod te... egy nő... mindent?...

— És tudod, hogy mi a legroszabb a dologban? Úgy látszik, hogy abban a házban, a hol meg szokott fordulni, valami veszekedés is történt, a miből párbaj fog keletkezni.

— Párbaj? És Ippolito!

A szegény Remón végigfutott a hideg. Megragadta Rosalba kezét és távolabbra húzta el a nőt a háztól, hogy a fal se hallja ezt a beszélgetést.

— Mondj el mindent, a mit tudsz és főleg

1. Damaszkusz madártávlatból. 2. A Barada folyó partja Damaszkuszban. 3. A damaszkusi citadella. 4. Hauráni földműves parasztok Deraatban. (Háttérben a tábor sátrai). 5. Beudinok. 6. Gabona-szállító török katonák.

A DRÚZOK FÖLDJÉRŐL. — Schleicher Emil főtéltelei.

azt, hogy honnan tudod, ha csak nem valami dégből kapott koholmányról van szó, a mit én sokkal valószínűbbnek is tartok.

A jó Remo a hajótörtek macakosságával kapaszkodott abba a szalmaszába, hogy csak koholmányról lehet szó, de Rosalba kegyetlenek mutatkozott:

— Toniolo, tudod, a Ponte di Soko-ból...
— Igen... Toniolo, a horgászorru...
— Az. Milanóban szabóskodik és Bernardo házában alszik, tudod, a béna Bernardo, a ki már évek óta Milanóban lakik.

— Igen, igen.
— Bernardo a portás abban a házban... a hol, a hol... az a nő lakik... hát most már érted? Ó meg Toniolo láttak mindent.

— De hát a párbaj, a párbaj?
— A párbajnak a legközelebbi napokban kell megtörténnie.

— Ó, Uram Isten! — sóhajtott fel ismét Remo. — És ha mégis semmi sem volna igaz az egész dologból?

— Ez a gondolat, hogy «semmi sem volna igaz», megint ellenállhatatlanul csábítóan mosolygott rá. Ha minden úgy volna, mint azelőtt: Ippolito azért volna csak Bergamóban, hogy a vizsgáira készüljön; Rosalba a konyha tűzhelye

mellett maradna; és ő, Remo, ezen a szép juniusi vasárnapon boldogan sétálgatna a derűs ég alatt, körülczírogatva az illatos virágú mandulafák felől feleje áradó játszi szellőtől...

Hiábavaló remény! Rosalba kegyetlenül porjorjává tőri:

— Hogy egészen biztos lehess a dologban, van rá egy nagyon egyszerű mód. Eredj Bergamóba, de rögtön! Ha ott találod Ippolitót, hát minden jól van; ha nem találod, hát utazz egyenesen Milanóba és eredj el egy utcába, a Palestro-utczába... Mást nem is mondok.

Remo két kézzel igyekezett elhárítani magától ezt a gyilkos beszélgetést, a mely mint fulánkos darázs-raj csoport le rá.

— Habozol? No lám, ilyenek a férfiak...
— Nem habozom... nem... történiék bármi... mindenekelőtt az én kötelességem.

— Hát eredj.
— De így... hirtelen...
— Azt akarod, hogy én menjek? Vagy Romolo?

Elgondolta az újabb veszedelmet, a botrányt, a pletykálkodást, testvérének a haragját, azt az egész kavargást, a mely így előállna. Lehajtott a fejét és nagyot sóhajta így szólt:

— Megyek.

De most az időpontot kellett még megállapítani. Rosalba azt akarta, hogy ebben a pillanatban induljon, de ő azt visszautasította, azzal a megokolással, hogy Romolót valamiképpen elő kell készíteni és hogy ha ő most azonnal el is indul, hát estig nem teheti meg már az utat oda-vissza, már pedig hogy éjjelre elmaradjon otthonról, hát erre igen sok okból még csak gondolni sem lehet.

Rosalba, a ki a földolgan saját szavainak mégis csak érvényt szerzett, ebben a kérdésben engedékenynek mutatkozott és most már békén hagyta Remót, a ki a mandulafák alatt sétálni kezdett, de felízgatott kedélyállapotában és lelki nyugtalanságában most kevés örömet talált ebben.

De még levertebbnek érezte magát másnap, a mikor azzal az ürügygel, hogy hivatalos dolgai vannak, már a kora reggeli órákban megindult melábusan Bergamo felé.

— Gondolj arra, — figyelmeztette Rosalba, a ki reggeli kávéja után még egy pohárka törkölypálínkákat is öntött be neki, hogy bátorságát növelje, — gondolj arra, hogy addig kell ütni a vasat, a mig meleg. Az asszonyi népek ez a fajtája nagyon veszedelmes, ha fiatalabbe-

reкке kapaszodik. Vampirok! Gondolj arra, hogy vampirok!

Az úton ballagó Remo megpróbálta, hogy előkészítse magát arra, hogy szerepre, a mi most rá vár. Azt, hogy egy huszonhét éves ifjú a szerelem szavának engedelmessédjék, a mire a világ és a természet is utálja, — bizony ő ezt nem találta valami rettenetes dolognak.

Nem, nem, — ismételtette magában, — ebben nincs semmi rossz! Kiválszani egy eszes fiatal lánykát és aztán, mielőtt a jövendelmei megengedik, feleségül venni, ez emberi, okos és méltányos dolog. Ki tilthatja ezt meg közülünk? Nem jelentene-e ez a mi számunkra is örömet? Nem lenne-e vigasz, a mi öreg korunkra is egy fiatal asszony, az édes családi fészkek?

De aztán észrevette, hogy nagyon is rózsaszínű pápaszemen át nézi a dolgokat és gyorsabban kezdte szedegetni a lábait, a fejét energikusan, szinte harczián hátraszegette és megpróbálta, hogy szembe nézzen a kérdés esetleges komolyabb oldalával is.

— Viszonya volna Milanóban? Ah, örültség! Sokat ugyan nem tudott az efelé történetekről... Legalább saját tapasztalatából — nem! De hallott ezekről, olvasott efélékről... Circe-ről meg Cleopatráról, meg Messalináról... Jól mondta Rosalba: vampirok! Meg kell semmisíteni valamennyit! Ippolito, ez a szegény fiú, ugyan mit is tudhatna rólok? De az igazságot meg fogja érteni, ő, meg fogja érteni azonnal! Egy okos, jó, a családjához ragaszkodó fiú csak nem veszítheti el a fejét egyik pillanatról a másikra? Az a fő, hogy idejében avatkozzanak bele a dolgba. A legrosszabb az egészben az a párba. Párba! Soha még nem volt más fegyver a kezében, mint az ő öreg vadászpuskája. És azután: a törvény vajon nem tiltja-e a párba-jóaszt? Tehát nem is szabad párba-józnok. Háromszoros vétség lenne, a vallás, a törvény és a családja ellen való vétség. Ippolito nem vállalkozhatik ilyesmire. Ő hisz Isteneben, tiszteli a följebbvalóit és mindig engedelmes és istenfelő gyermek volt, miért párba-józna tehát most?

És az a nő, ez a nő, ha igazán szereti Ippolitót, nem engedheti meg ezt. Fel kellene találni világotlanit arról, hogy milyen következmények zúdulnának ő rá, ha valami szerencsétlenség történnék. Talán fenyegetni is kellene azzal, hogy a törvénykönyv valamelyik paragrafusában van is eféle kitétel. Meg kellene győzni, meg kellene lepni, egyenesen elmenni hozzá és azt mondani, hogy minden le van plezve. Ez föltétlenül nagy hatással volna rá...

(Folytatás következik.)

A HÉTRŐL.

A temető. Vannak városok, a melyeknek a temető a legszebb és leglátogatottabb sétálóhelyük. Nem azokat a városokat és temetőket értjük, a melyeket a világhírű idegenek ezrei borítanak el, ebben is, abban is hírességeket, történelmi vagy művészi érdekességeket keresvén és oszálván. Hanem azokról a temetőkről azokról, a melyek az otthoniakat vonzzák zöld akácaik és virágos kis zöld halmaik közé. Nagyon érdekes lenne, ha meg lehetne mérni: milyen ezeknek a sírok között sétálgató nép városoknak az erkölcsi aközéhez képest, a hol kevesebbet járnak a temetőbe? Van-e valami mélyebb, alakító hatása a tömeg lelkére a temetővel való sűrűbb érintkezésnek? Észre lehet-e venni a gyermek szellemén a fejlődésnek valami sajátosságát, ha folyton sírok között játszadozott? Nagyvárosi ember általában ritkábban jár a temetőbe. A dolga is több, az időtöltése is változatosabb, a temető se esik olyan könnyen az útjába. Jobban fogva tartja az életet. A nagyvárosi ember mindenképpen távolabb lakik a halottaktól, mint a falusi ember. De hogy az érzése, a gondolata is valóban annyira elhagyta-e őket, van egy nap, a mikor meg lehet mérni. Ez a halottak napja. Ezen a napon érdemes kimenni a temetőbe annak is, a kinek nincs ott sírja, a melyet fölkeressen. Mert láthat ott valamit, a mire minden esetben kíváncsi lehet. A városa szívéért. Mert a temető élete se a halottaké, hanem az élőké. A mi tűz és virág a kegyelet emlékeztet

kijelölt napján elborítja, az élők szívében lobban föl és belőle fakad. A beszédes temetőben is az élet tesz vallomást magáról. Szavainak szegénysége az élők lelkének szegénysége, gazdagsága a még dobogó szívek gazdagsága. A ki a budapesti temetőket halottak napján fölkereste, nem a gyász, hanem egy kedves, meleg, nagy megkönnyebbülés emelkedett érzését vitte onnan haza magával. Egy óriási, gazdag, viruló, tengernyi áradású élet égett ott, hatalmas máglya tüzei a közösség hálás kegyeletének és milliónyi kis csillaga a sirató emlékezésnek. Minden oltáron lobogott a láng, a nagy és a kicsin, minden adós fizette híven és legjobb tehetségét a tartozásáért. A halottaknak fizet a szívünk, bizonyára az élők elől se fogja ridegen eltakarni kincseit.

A jogászból az idén jubiláns lesz. Még pedig igen tekintélyes jubileumot ünnepel: félszázadosat. Éle még valaki amaz ifjú dámák és urak közül, a kik az első jogászbálon táncoltak, nem tudom, de hogy az ötvenediknek semmiestre se ők lesznek a legtüzezebb táncosai, az bizonyos. Egy bál, mint félszázados jubiláns, meglehetősen különös képzeletet támaszt az emberben. A bál szimbólumát egy röpké lábú, lenge fiatal leánykának képzeljük, rózsával a hajában és boldog ábrándok tűzével a szemében. Hogyan illeszkedik erre a képre az ötven esztendő a maga megfáradottságával vagy halk nyugodalmasságával, kiábrándult szemének méla tekintetével, halántéka és homloka fölött az ezüstös fűrtökkel? És ez az ötven esztendő nem is telt bajok és viszontagságok nélkül. A jókedvet magát is nagy válságok érték. Jöttek korok, a melyekben divat lett ha nem is öregnek lenni, de legalább fiatalnak nem lenni. Ez a divat természetesen a bál korszakját tépte meg, a táncos jókedv virágait gázolta le legkegyetlenebbül. Nagy értekezéseket olvastunk arról, hogy a bál meghalt és ezt csudalatosképen azok hitték el leginkább, a kik elmentek a bálba. Törmöt sorokban állt az aranyos oszlopok között, a csillárok izzó fényében a fiatal urak fekete tömege, de úgy, mintha egy gazdag nagybácsi ravatala körül állana. Közömbösen, de tartózkodva attól, hogy táncszal sértsé meg — a kegyeletet. A látászat utján csakugyan azt le lehetett hinni, hogy a bál meghalt. A vidámságnak egy csapat fürge lábú istenkéje megint eltávozott a földről. — De ime, ez a most közeleg jubiláns fölvilágosít róla bennünket, hogy nincsen így. Nagyon kívánjuk neki, hogy minél meggyőzőbben tudja bebizonyítani az állítását. Hogy az ötvenedik jogászból ne csak fényesebb, de vidámabb, tüzezebb, táncosabb is legyen az első. Mert ha így sikerül, egy igen kedves igazságnak lesz a diadala. Azé, hogy csak azok vénülnek meg, a kik elhagyják a fiataloságot, vagy a kiket elhagy a fiataloság, de a fiataloság maga örökkévaló és nem vész ki a földről.

A főváros kenyérgyárában kitört sztrájknak megvan a maga különös érdekessége és külön tanulsága. A kenyérgyártat nem a milliósok kedvéért és védelmére alapították. A milliósok nem szorultak ilyen védelemre, mert ők megfogadják a szegény Mária Antoniettel királyné tanácsát, hogy ha nagyon drága a kenyér, egyenek kalácsot. Ez az intézmény a szegény és legszegényebb emberek javára készült, a kinek igenis veszedelem az, ha a kenyér kilója néhány fillérről drágább és áldás, ha ugyanennyivel olcsóbban kapják. Az is bizonyos, hogy a közösi kenyérgyár nem nyereszkeedésre alapított vagy berendezett vállalkozás. Ennek a boltjának a haszna nem a boltosé, hanem a vevőké. Végezetül pedig az is kétségtelen, hogy a kenyérgyár munkásai se milliósok és virilitások, hanem maguk is annak a néposztálynak tagjai, a melyen ez az intézmény segíteni hivatott. És ime, ezek az emberek mégis harcra szálltak a kenyérgyár munkája ellen, még pedig japán módra: hadüzenet nélkül. A hadüzenetet csak akkor küldték el, mikor már elsütötték a nagy ágyút és megpróbálták lehetetlenné tenni a vállalatot. Mennyiben volt jogos vagy jogtalan, érthetetlen vagy érthető a föllépésük, erről itt véleményem mondani

nem kívánunk. Érdekesebbnek gondoljuk leszögezni azt az — ebben az esetben különösen erős világgal demonstrálódó — valóságot, hogy az a meghatározás, a mely szerint a szociális küzdelem a tőke és a munka harca lenne csak, nagyon is merev ahhoz, semhogy teljes és föltétlenül érvényű lehetne. Néha csakugyan az, lehet, hogy másuttal mindig is az: de minálunk csak néha és nem is a legtöbbször az. Hanem egyszerűen az érdekek csatája: a legközvetlenebb érdekek rohamra a közvetettebb érdekek ellen, vajmi kevés tekintettel arra, hogy az érdekek, a melyek a támadás ér, a gazdag emberé vagy a szegényé, a tőkésé vagy a — többi munkásé? Ez a magyarázata annak, hogy ezek a mindig a jobbótért vívott harcok, ha diadalmasak is, folyton csak a nyomorúságnak hódítanak új tartományokat!

A londoni bíróság tízezer korona bírságra ítélte el az Evening News nevű újság törvényszéki tudósítóját és egyben — a míg ezt a summát ki nem fizeti — le is csukatta a szerencsétlent, a miért ez az újságíró a feleségülkötésért halálra ítélte Crippen doktor ügyének tárgyalása alatt a vádolt ártatlansága mellett kardoskodott. Jól meg kell jegyezni, nem az elítéltért harcolt, hanem a vádlottért. Nem az ítéletet kritizálta, nem a bűnt mentette, hanem az ellen argumentált, hogy az az ember követte volna el, a kit vele meggyanúsítottak és érte felelősségre vontak. Vagyis az volt vétkes, hogy ártatlannak tartotta Crippen dokort. Nem minden újságíró társa osztozott a véleményében. Voltak, a kik nem kisebb hévvel hirdették a bűnösséget, mint ő az ártatlanságát. A kérdés eldöntésére az esküdtek voltak hivatottak, a kiknek más verdiktumot diktált a meggyőződésük, mint az Evening News munkatársának a maga lelkiismerete. De kétségtelenül joguk lett volna ahhoz is, hogy másként döntsének. Hogy ártatlannak mondják ki a vádlottat. Akkor mi történt volna? Mit tett volna az angol bíróság? Elítélte volna-e azokat is, a kik bűnösnek hittek egy ártatlanná nyilvánított vádlottat, a mint elítélte azt, a ki ártatlannak hitt egy bűnösnek bélyegezett vádlottat? Vagy melyik az erősebb princípium? Az-e, hogy a vádlott ember ártatlanságában is hinni kell mindaddig, a míg bírósága ki nem mondotta rá a bűnös, vagy az-e, hogy minden vádlottat bűnösnek kell tartani, mindaddig, a míg a bírái büntelennék nem nyilvánították. Sokkal érthetőbb lett volna, ha az angol bíróság elítéli mindazokat a zsurnalisztákat, a kik Crippenről véleményt nyilvánítottak: akár ártatlannak mondták, akár bűnösnek. Egy ilyen itélkezésnek argumentuma lehetett volna az esküdtek objektívitásának védelme, de az Evening News riportertének megfenyítése csak a tévedés és pedig a valószínűleg jóhiszemű tévedés bírói megbüntetésé.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Arany János irodalomtörténete. Arany Jánost, tudjuk, nem a hivatás érzete vitte a tanári pályára. Nehezen, hosszas kapaváltás után szánta rá magát, hogy elhagyja Nagyszalontát és elfogadjja a nagykorú tanári széket. Hűzódzásának nehézsége, változásoktól irtó természetén kívül oka lehetett az is, hogy ismerte az akkori tanítás nehézségeit. Nagykorúsan csakhamar beléjük is kóstolt: leveleiben minduntalan panaszkora bukkanunk az abszolutisztikus felsőbb hatóságok, az iskolai ügyek, a feladat-jávitás s más tanári bajok miatt. A sok baj között nem éppen az utolsó volt az alkalmas tankönyvek csaknem teljes hiánya. Arany a magyar nyelvet és irodalmat tanította; ezekre éppen nem volt használható tankönyv, még olvasókönyvnek is olyat kellett használnia, a melyt maga is rosznak tartott. Ezért, bár az akkori szabályok szerint tilos volt — érthető politikai okokból — a diktátum utáni tanítás, maga állított össze egy vezérfontat a magyar irodalomtörténet tanítására s eleinte úgy diktálta tanítványainak, később odaadta egy-egy jobb diáknak, a ki lemásolta s ennek példányáról írták le aztán a többiek. Ennek a kis irodalom-történeti kompendiumnak létezéséről eddig is tudtak a tárggyal foglalkozók, nemrégben még megvolt az eredeti kéziratban, ennek azonban ma már csak csekély része van meg, a többi a tanítványok másolataiban maradt fenn. Ezt a munkáját a nagy költőnek adta

ACEVEDO (tengerész), BARRETO (hadügy), COSTA (igazságügy), ALMEIDA (belügy), BRAGA (elnök), GOMES (közügy), MACHADO (külügy), REIYAS (pénzügy).

AZ ÚJ PORTUGÁL KÖZTÁRSASÁGI KORMÁNY ELSŐ MINISZTERTANÁCSA.

most ki az Olesó Könyvtárban Pap Károly. Túlzás volna ebben a kis kompendiumban egyebet is látni, mint a nagy költő élete egy bizonyos szakát jellemző dokumentumot s a kompendium kiadója is terjedelmes és tartalmas bevezetésében talán a kelletténél nagyobb irodalomtörténeti jelentőséget tulajdonít neki. Arany maga is azt írta róla 1858-ban Gyulainak, hogy nem egyéb, mint az Evening News munkatársának a maga lelkiismerete. De kétségtelenül joguk lett volna ahhoz is, hogy másként döntsének. Hogy ártatlannak mondják ki a vádlottat. Akkor mi történt volna? Mit tett volna az angol bíróság? Elítélte volna-e azokat is, a kik bűnösnek hittek egy ártatlanná nyilvánított vádlottat, a mint elítélte azt, a ki ártatlannak hitt egy bűnösnek bélyegezett vádlottat? Vagy melyik az erősebb princípium? Az-e, hogy a vádlott ember ártatlanságában is hinni kell mindaddig, a míg bírósága ki nem mondotta rá a bűnös, vagy az-e, hogy minden vádlottat bűnösnek kell tartani, mindaddig, a míg a bírái büntelennék nem nyilvánították. Sokkal érthetőbb lett volna, ha az angol bíróság elítéli mindazokat a zsurnalisztákat, a kik Crippenről véleményt nyilvánítottak: akár ártatlannak mondták, akár bűnösnek. Egy ilyen itélkezésnek argumentuma lehetett volna az esküdtek objektívitásának védelme, de az Evening News riportertének megfenyítése csak a tévedés és pedig a valószínűleg jóhiszemű tévedés bírói megbüntetésé.

cer, Taine, Haecel és Weber bölcselkedéséből s úgy tér rá az irodalomra. Jellemzi a múlt század végének (fin du siècle) szellemét, aztán az irodalomban nyilvánuló dekadens áramlatokat, a francia dilettánsokat, a modern pesszimizmust és miszticizmust, a naturalizmust, Brunetieret, Rostand-t, a francia filozófianak a spiritualizmus felé való fordulását, az új szociológiát, a francia új-kereszténységet és pragmatizmust, az újabb irodalmi elméleteket. Mindezt abból a szempontból tárgyalja, hogy milyen a viszonya a vallás-hoz, pontosabban szólva a katolicizmushoz. Korunk minden ellenkező gondolata és törekvése ellenére bíva bízik az egyház örök erejében, a melyben az idealizmus képviselőit látja s ennek az álláspontjának az érdekeben állítja be az egyes alakokat és irányokat, vagyis nem művészi esztétizál, irodalmi ábrázolást adja a modern irodalom fejlődésének, hanem a világnézet szempontjából, filozófiailag igyekszik nézni, filozófiailag álláspontjának igazolását keresi benne. Ezért az egyes írók és irodalmi irányok rajza meglehetősen egyoldalú és néha ezútsalans beállítottan tünik fel, annyival is inkább, mert az egész könyv nincs valami ökonomikusan kidolgozva; néha mintha egységes terv szerint indult, néha mintha csak olvasmányokból csinált jegyzetek kivonata volna, általában pedig úgy hat, mint egy nyers anyaggyűjtemény egy ezután elkészülő esszéhez. Lexikális adatok, melyeknek a dolog lényegével vajmi laza kapcsolat van, általános fejtegetések, filozofálások, eszethizálás váltják föl egymást. A könyv írója láthatólag szenvedélyes olvasó, ropant sokat olvasott, nemcsak az írók műveit, hanem rólok szóló fejtegetéseket is s nem tud szabadulni az olvasó-embernek attól a hibájától, hogy számot akarunk adni mindenről, a mit olvastak. Ezért néha észrevehetően függ olvasmányaitól, melyeknek tartalmát csak nagy nehezen tudja beilleszteni a filozófia ezéja által megsabott keretekbe. S mivel tulajdonképeni mondandója belefért volna ekkora könyv helyett negyedrész annyi terjedelemben is, hamar elfárasztja az olvasót. A ki azonban a fáradságnak ezt az érzését le bírja küzdeni, nem vesztí kárba az idejét, mert gondolkodni, filozófiailag alapon álló íróval ismerkedett meg, a kinek van nem egyszer saját, érdekes mondani valója is érdekes kérdésekről.

Komjátthy Jenő, a kilenczvenes évek elején elhunyt költő alakja körül szívós propaganda indult meg, a mely az életében újságíróval ismeretlenül élt költőt ki akarja ragadni a feledékenységből s irodalmunk első polczainak egyikére helyezni. Hogy hírnevét a közönség mennél szélesebb rétegeiben elterjeszék, ingyen bocsátják ki s adják közkézre műveit: A homályból című verskötetét és Eloa-ciklusát. A két könyv legközelebb már megjelenik. Ugyancsak kiadták és ingyen terjesztik Komjátthy arcképét is. Székely Andor líneum-metszésében. A könyvek és a kép ingyenes megküldésére már most is előjegyezheti magát minden érdeklődő, ha Komjátthy Győző tanfelügyelőségi tollnokhoz fordul (Budapest, VI., Bajza-utca 23.).

A Jó Pajtás. Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja legújabb, november 6-iki számában Lampérth Géza írt verset, Elek nagyapó mesét, Sebők Zsigmond folytatja Dörmögő Dömötör kalandjait a fogorvosnál, Lakatos Lajos erdei t-fnyképezést ír le, Zsiga bácsi mesét mond, Garay Ákos képet rajzolt, Szalay Gyula verse, Altay Margit szindarabja, tarka történet, Benedek Elek regénye, a szerkesztői üzenetek, rejtveny egé-szítik ki a szám tartalmát. A Jó Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévt 2 korona 50 fillér, egyes szám ára 20 fillér. Mutatvány-számot kívánatlanul ingyen küld a kiadóhivatal. (IV. ker., Egyetem-utca 4.)

Uj könyvek.

Arany János irodalomtörténete. Közzéteszi és bevezetéssel ellátta Pap Károly. Budapest, Franklin-Társulat. (Olesó Könyvtár 1581—1587. sz.); ára 1 K. 40 f.

Emberi okmányok a tegnapi, ma és a holnap irodalmából. (Metafiziko-pszichologiai tanulmány.) Irta Kozári Gyula. Budapest, Szent István-Társulat; ára 10 korona.

Magna Hungaria. A baskir-magyar kérdés. Irta dr. Mészáros Gyula. Budapest.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: PEKÁRY GYULA a zempléni megyei függetlenségi és 48-as párt elnöke, a Sátoraljujhelyi függetlenségi kör alapító elnöke s utóbb diszelnöke Sátoraljujhelyen. — Zayugróci Zay Jenő m. kir. honvéd ny. áll. őrnagy, a katonai érdem érem, a III. oszt. tiszti katonai jel. stb. tulajdonosa 64 éves korában Déván. — László DAVID főgimnáziumi tanár, a kath. egyháztanács, a városi képviselőtestület, valamint Kisküküllő vármegye törvényhatósági bizottságának tagja 56 éves korában Erzsébetvárosban. — KRAUSZ MIKSA pécsi nagy-kereskedő. — FAYER GUSZTÁV, a kassa-oderbergi vasút nyug. állomásfőnöke, a poprádi Nemzeti Szálló tulajdonosa, a poprádi ág. ev. egyházközség felügyelője. Szepes vármegye törvényhatósági bizottságának és Poprád város képviselőtestületének tagja, 67 éves korában Poprádon. — STRIMMER JÓZSEF műszaki ezredes, a ki több esztában vett részt, 69 éves korában Temesváron. — KENESI KENESSEY Géza nyug. m. kir. honvéderő, a III. oszt. tiszti szolgálati jelvény, stb. tulajdonosa 65 éves korában Budapest. — WATTAI BATA BERTALAN mér-

nők és földbírtokos. Alsófehérvármegye törvényhatósági és közigazgatási bizottsági tagja, a székesfehérvári takarékpénztár vezérigazgatója 60 éves korában Alvinczben. — RÓZSAFALY ALAJOS nyug. rendőrfőnök Budapestben. — LUKÁCHICH JENŐ gazdasági tanácsos, gróf Pa.ffy János középonti iradvezetője 41 éves korában Pozsonyban. — VAVRA NÁNDOR nyug. pénzügyi tanácsos, a Ferencz József rend lovagja 81 éves korában Budapestben. — IDŐSÉB VOGÁNYI SEBESTYÉN 78 éves korában Budapestben. — ÖTÖMÖSI SZIMÁN 78 éves korában Budapestben. — ÖTÖMÖSI SZIMÁN 78 éves korában Budapestben. — ÖTÖMÖSI SZIMÁN 78 éves korában Budapestben.

* A selyem szintelentése és újra festése egy újabb értékes és fontos francia találmány. Az eljárás módja kissé hosszadalmas, de egyáltalában nem káros a szövetre. Az eddig végzett kísérletek eredménye meglepő. A módszer maga még titok. G. L.

Övni az arcbőrt a levegő káros befolyásától, visszavágni, illetőleg megőrizni a bőr üdőségét és természetes barátságát: ezek a Crème Simon előnyei. Ez erősítő és simítóan ható krémkülönlegesség fenséges illatú és jótékony hatása szinte a csodával határos Ovajokunk az utazatóktól és ügyeljünk rá, hogy minden dobozon rajta legyen: J. Simon, 59, faubourg Saint-Martin, Paris. A Crème Simon kapható az egész világon gyógyszerárakban, illatszerekkereskedésekben, bazároknak és áruházakban.

Minden cipőbe alkalmazható a szab. Laufer luttalpfűző, a fájdalom járás közben megszünteti. Ismeretét kívánatra ingyen küld az egyedül készítő: Székely és Társa ortopéd. cipőkészítő, Budapest, IV., Múzeum-körút 9.

Szeplős és pattanásos hölgyek és urak részére kizárólag a Diana arckrém és Diana szappan bőrápoló és szűpítő szer ajánlható. Ára 75-75 krajczár. Egyedül készítő: Erényi Béla Diana gyógyszerár, Budapest, Károly-körút 5.

Unatkozik? A kulturbem legjobb barátja a könyv s ha az olvasmányát gondosan megválogatja, ezáltal nemcsak a legjobb társasághoz jut, de ismeretét is bővítheti. De mert nem áll mindenki módjában a többé kevésbé drága könyveket megvásárolni, ez okból tudós intézmény a kölcsönkönyvtárak létesítését. Ilyen az Andrássy-ut. 33. szám alatt lévő, 50 év óta fennálló és kitűnő hírnévének örvendő hatalmas kölcsönkönyvtár, mely szűdítően nagyszámú kötetpéldányai-val bíró múzeummal vetekedik. Regények, elbeszélések, utelirások, mulatózó s oktató tartalommal szakszerűen s gondosan összeválogatva vannak itt felhalmozva s mert a népszerűbb művekből több példányszám van készletben, mindenki rövidesen hozzájuthat a kívánt műhöz. Ajánljuk ezen, bátran kultur-intézménynek minősíthető vállalatot a nagyérdemű hölgy- s férfiközönség figyelmébe. Ismeretét díjazlanul. Vidékre külön postaosztály.

A bődírműz árú ipar terjesztésén igen tehélyen részt fejtett ki a kozmetikum gyártásának örvendő Csángó bőrdönt és álom-bőrdöntés-készítő, Budapest, IV., Múzeum-körút 5. szám alatt üzemeltetésű levő áruival, u. m. ridikül, pénz-, szivar-, bankótarcsák, utikészletek stb. utazó bőrdöntőkben, melyekkel igen nagy vá-

lasztékot nyújt a n. érdemű vásárló közönségnek a közeldő karácsonyi ünnepekhez.

Lohr Mária (Kronfusz) csipke-, vegytisztító-, kelmepestő tétete esetleges megtévesztések kiküldése czéljából értesíti a nagy közönséget, hogy Calvin-téri gyűjtőhókját vegleg beszűntette és helyébe IV. ker., Kecskeméti-utca 14. sz. alatt a Magyar-utca közvetlen közelében) új főközletet nyitott.

Előfizetési föltételeink:

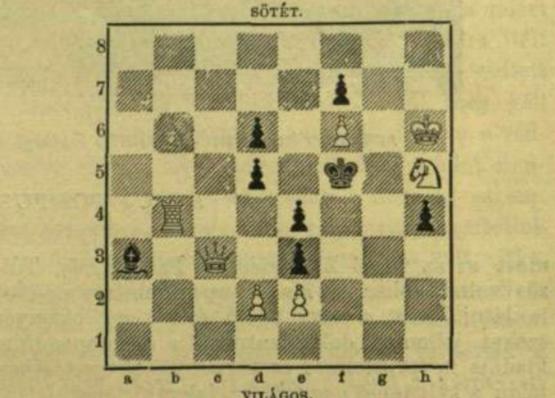
A 'Vasárnapi Ujság' negyedévre 4 korona, fél-évre 8 korona.

A 'Vasárnapi Ujság' a 'Világkrónika'-val negyedévre 4.80 fillér, félévre 9.60 fillér.

Az előfizetések a 'Vasárnapi Ujság' kiadó-hivatalába, Budapestben, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

SAKKJÁTÉK.

2717. számú feladvány Berger Jánostól, Grácia.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 2713. számú feladvány megfejtése Palkoska Emiltől.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. H7-d8 Be8-d8 (a,b) 1. ... c2-e1H 2. V8-17 f ... d7-d5 2. Ha-b2 f Ke1x5 3. cbxd6 f (en passant) matt. 3. Hd8-b7 f matt.

A Magyar Királyi Államvasutak téli menetrendje.

Table with multiple columns showing train routes, departure/arrival times, and station names. Includes sections for Budapest and Buda-Császárfürdő.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A 'Budapesti Sakk-kör'. — A 'Budapesti III. ker. Sakk-kör'. — Ludányi Antal. — Wyehogrod Pál. — Beer Mór. — Götliéb István (Fakert). — Németh Péter (Csongor). — Kintz Róbert (Fakert). — Mállér Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Lipót-vár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A 'Győri Sakk-kör'. — Székely Jenő. — Mészay József (Győr). — A 'Zborji Társaság'. — A 'Károlyi Kézilabda Kör'. — Vecsés Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bartalan (Bodad-ujlak). — A 'Duna-földvári Egyenlőlegi Kör' (Duna-földvár). — Barosa Mihály (Biharudvari). — Csolnoki István (Hajdúhadháza). — A 'Leibici Gasztrologi Kassinó' (Leibici). — Lusztik János és Szivák János (Alberti-Isra). — 'Csengeri Cassinó' (Csenger). Király Mihály (Zenta). — Kunz Rezső (Temesváros). — Budai Sakköz Társaság (Budapest). — Patkó Imre (Talpás).

Szerkesztői üzenetek.

János gazda. A kis történet az irodalmi művek leggyökeresebb hibájában szenved: nem érdekes.

Ha ott vagyunk ketten. A tényei legelőn, stb. Ügyefogyott dolgok, izlés és írói készség nélkül.

Az én életem. Csupa laposság, minden lendület hiányzik belőle.

Egy régi régi, holdas este. Bizony hiába suhant el az a pár év, nem hozta meg az eredményt, verse most sem tanusodik róla, hogy tanult valamit.

Berkes. Az érzék, a mely a vers megírására indította, szép és kedves, a vers azonban bizony meglehetősen fogytakos.

KÉPTALÁNY.

A 41-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A jót csak akkor becsljük, a mikor már elvesztettük.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Advertisement for 'Svájci selyem a legjobb!' (Swiss silk is the best!) featuring Schweitzer & Co. and Luzern U 23.

Advertisement for 'Soha többé!' (Never again!) for Bergmann's soap, highlighting its quality and effectiveness.

Advertisement for 'SÓSBOKSZESZ SZAPPAN' (Salt soap) by SÁRGA JÁNOS, described as the finest and most effective.

Advertisement for 'Salvator' skin medicine, highlighting its effectiveness for various skin conditions.

Advertisement for 'Nemzeti Antiquarium' (National Antiquarium) in Budapest, V., featuring a variety of antiques.

Advertisement for 'Elkán Gyula' (Elkan Gyula) hairdressing and beauty services, including haircuts and styling.

Advertisement for 'ÉKSZEREK EZUSTNEMUEK' (Jewelry and silverware) by SÁRGA JÁNOS, offering high-quality items.

Advertisement for 'SZÓLÓOLTVÁNYOK' (Grape vine treatments) by SZÜCS SÁNDOR FIA, providing effective solutions for vine diseases.

Advertisement for 'Hudtalpa van! fáj a lába!' (My foot hurts!) for Székely és Társa orthopedic shoes.

Advertisement for 'KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZET' (Cosmetic clinic) by Fennáll 1892 óta, offering various beauty treatments.

Advertisement for 'Serravallo KINA BORA VASSAL' (Serravallo's tonic) for health and vitality.

Advertisement for 'TÖRLEY TALISMAN CASINO-RÉSERVÉ' (Törley Casino-Reserve) for entertainment and gaming.

Advertisement for 'Lohr Mária (Kronfusz)' (Lohr Maria) hairdressing and beauty services, offering professional care.

Large advertisement for 'Ha fáj a feje' (My head hurts) for Beretvás-pastillát (Beretvás tablets) by Kispesztén, offering relief for headaches.

Kövértség ellen használják Párisban: **Le THE MEXICAIN DU DR. JAWAS** mely anélkül, hogy az egészségnek ártana, kitűnő eredménnyel jár, minden diéta nélkül. The Mexicain, Párisban, a Narodstáji-Rezali gyógyszerárban készült. A tessékesség nemcsak az alak elegáns voltát befolyásolja, hanem ide előtt vért. Dr. Jawas The Mexicainje nyúlánkhá tesz és bájos formát ad. — Meglepi eredmény: Óvakodjunk utána-zásoktól és ügyeljünk erre a névre: **THE MEXICAIN**, Dr. Jawastól Párisban. — Kapható gyógyszerárban. — Csomagonként 3 korona 50 fillér.

Nagybani lerakat Ausztria-Magyarország részére **Török József** xxxx gyógyszerárban, Budapest, VI., Király-utca 12. szám. xxxxx

Használat előtt. Használat után.

Riessner-Kályhák,

a világ legjobb és használatban legtökéletesebb folytonos-égségi Egészségi szempontból a legideálisabb rendszer.

Egyszeri betüzeléssel egész télen ég, midtől a sok fáradsággal és költséggel járó mindennapi betüzelés megtakarítatik. Látható tűz, eredeti biztonsági szabályozó. Gázmentes vagy robbanás teljesen kizárva, ellenben mindig egyenletes és egészséges melegség, különösen a szoba alsó légrétegeiben is

Egyedüli elárúsítás, nagy választék és raktár.

Ringelsen Testvérek
BUDAPEST V, Hold-és Báthory utca sarkán.

A Dr. BIRÓ-féle Havasi Gyopár Crém

Nagy tégely — 1 korona
Módóvíz — 1 korona
Szappan — 70 fillér
Puder — 1 korona

Főraktár: Wolf gyógytár Kolozsvár, Budapestben kapható: Török gyógytár király-u. és Operagyógytár Andrassy-út.

SZAMOSY ELZA
a magyar királyi «Opera» primadonnája így ír:

Kedves Doktor Ur!
A «Havasi Gyopár Crém»-jét már régen használom!
E kitűnő tolette krém a legelsőrendű és jóval drágább külföldi szerknél sokkal jobb és hatásosabb!

SZAMOSY ELZA
a m. kir. opera művésznője.

PETROL BALSAM

Megvizsgálta Bool tanár és rendelte a közvetlenül importált **Petrol-Balsamot** mely 3 üveg elhasználása után végleg megszüntette a hajhullást, korpaképződést; a hajat bársonymává és hullámossá tette. Száraz és zsíros hajnak. Egy nagy üveg ára 3 K. — Kapható: **PETROVICZ DRÖGERIA** Budapest, IV. ker. Bécsi-utca 2. szám.

Akar szép lenni?!

akkor használjon cedrustejét, mely szepit, májfolttól, bőrtakát, pikolyt és a bőr vörösségét megelöi gyorsan elmulasztja! Egy üveg ára 2 kor. Készíti és szétküldi: Bécsben **S. Markwald**, VIII., Tiggergasse 30. — Kapható a magyarországi főraktárban **Szegeden, FRANKL ANTAL** gyógyszerésznél.

Nőruhaszabászat

sikeres megtanulásához kézikönyv ábrákkal 4 kor.-ás, 2 korona 40 fill. beklüve franko.

HARMATHY
Debrecen, Fűvészker 14. sz.

Köhögés

rekedtséget, hurutot, görcsös köhögést gyorsan és biztosan megszüntetnek az orvosiag kipróbált **KAISER-FÉLE MELL- a három fényével.**

55000 hiteles bizonyítvány a biztos sikerrel tanusodik. Csomag 30 és 40 fill. gyógytárban és drogáriában. **Fr. Kaiser** Bregenz, Vorarlberg.

AMODERN KOZMETIKA LEGUJABB VIVMÁNYA

ELTREPEDI ANGO ANTISZEPTIKUS VÉRY-PUDER

melynek szerepessége összetétele helytlen aborón felismerhetetlen zománc fejledek. Ártalmatlanlanságáról tanusodik **DR. NEUMANN ZSIGMOND** kir. ker. és válhótorvényszerű híres vegyész prospektusunkon látható hiteles bizonyítvány.

Cherry

VÁSÁRLÁSHAL ÜGYELJÜNK ÉVÉJÉGYRE ÖT FÉLE SZINBEN DOBOZONKÉNT 3 ÉS 2 KORONÁERT MINDENÜTT KAPHATÓ. — PRÓBADOBOT 1-KORONÁ-TESSÉK MEGKISÉRELMNI! FŐRAKTÁR BUDAPESTEN: TÖRÖK JÓZSEF, KIRÁLY-UTCA 12. KOCHMEISTER, FRIGYES UTÓAI HOLD-U. 8. TRAU-MAYER ÉS SEITZ TRÚNYI-U. 3. NERUDA NÁNDOR, KOSSUTH UJOS-U. 7.

ÁGYTOLLAK!

Legelőnyösebb bevásárlási forrás:

Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolc 2.

Tessék árajánlatot kérsni!

HALTENBERGER BÉLA
ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosó-gyára **KASSA**

ruhákat, felöltőket, télikabátokat, mindennemű ruhameitket a legzebben tisztít és fest. — Gallérok, kézelők hófehérre tisztítottak. — Alapítási év 1810.

TÖRÖK A. ÉS TSA BANKHÁZ R.-T.

Vásároljunk osztálysorsjegyet a **TÖRÖK PALOTÁBAN**
Budapest, IV., Szervita-tér 3. sz.

Fiókok: Teréz-körút 46, Váci-körút 4.

Egész sorsjegy 12 K,
fél sorsjegy 6 K,
negyed sorsjegy 3 K,
nyolczad sorsjegy 1.50 K.

Huzás már f. év november hó 17. és 18-án.

Hányszor kénytelen ön Mennyi időt vesz Mennyit kell mérgelednie, Hányszor fordul elő,

a vasalás tartama alatt kitenni a vasalót, kitesztelni, az abban levő tüzet feléleszteni? ily el a felesleges munkával?

amíg a vas kellően átmelegedik? hogy míg az egyiket használja, addig a másikban újbol elégett a parázs?

Nem is hiszi, amíg meg nem próbálja!!!

Vegyen le két karikát a lyukról, állítsa bele a hamurostát, írtae abba a vasaló egész tartalmát s meg fog győződni, mily hihetetlen gyorsan, alig egy perc alatt tisztítja és éleszti a parazsat a tűzhely legbizalmasa. — Saját érdekében ajánljuk, szerezzze be a hamurostát. Mind e kellemes den háztartási lenések megszűnnek. Félannyi idő alatt készül el az egész vasalással. Meg fogja látni, hogy már az első használat után kifizeti magát.

Kapható minde a háztartási üzletben — 2.80 — *koronáért.*

Gyári raktár: **KOMMER BÉLA** Budapest, VIII. kerület, József-körút 11. szám.

Könyvjegyzéket
kérjenek gyűjtők, könyvtárak, magánosok, ritka művekről.

HARMATHY
antiquarium
Debrecen, Fűvészker 14. sz.

PAPEK JOZSEF
bőröndös és finom bőr-áru készítő kirakatait
Budapest, VIII., Rákóczi-út 15.

Kwizda Fluidja
Kigyó-védjegy.
Turista-fluid.

Rég bevált aromatikus bedörzéselés az inak és izmok erősitésre és edzésére, mint segítőszert köszvény, rheuma, ischia és zsábnál. Turisták, kerékpározók, vadászok és lovasok által sikerrel használta elő- és utóerősítőre nagyobb turák után.

Egész üveg ára 1-20 K.
Kwizda-féle Fluid valódi kapható a gyógyszerárban. — Főraktár: Török József gyógyz. Bpest, Király-u. 12. Andrassy-ut 26.

PALMA

A VAL'ODI KAUCSUKSAROK

NÉZZE MEG!

vásárlási kényszer nélkül

BALOGH GYULÁNÁL

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8. félémelet a szebbnél-szebb női és férfi felhárnyéket, a jobbnál-jobb vászon- és asztalneműket, akkor nem fog máshol vásárolni! Speciális-ta mennyszőnyöi kelengye készítésében.

MAGYAR STRUCZTOLLIPAR.

Dús választék! Saját gyártmányú **Strucztoll Kócsag divatos tűzék NŐI KALAPOKRA.**

Guttman Antal Budapest, IV., Bécsi-utca 3. I.
Olcsó gyári árak. Festés, tisztítás, gondnórités. — Telefon 91-13.

„FAMOS”
legjobb és legolcsóbb nti palaczk

vadászoknak, turistáknak, betegeknek stb. különösen alkalmas! — „FAMOS” legújabb palaczk italok hidegen vagy melegen tartására! — Hideget hidegen, melegt melegen tart 24 órában át minden előkészület nélkül. Legfinomabb műbőr burkolással, szolid és tartós kivitelben, lecsavarható kupakkal, mely ivópohárnak használható.

Árak: 1/4 liter 8 korona, 1/2 liter 10 korona, 1 liter 18 korona.

Főraktár **Keleti J. Bpest, IV. 2., Koronaherceg-u. 17/1.**

MARGIT GYÓGY-FORRÁS
Beregmege.

GYOMOR, BELK, HÁGHÓLYAG s különösen a legrosszservek hurutos bantalmánál igen jó hatású még akkor is, ha vérések esete forog fenn.

Megrendelhető: **ÉDESKUTY L.-nél** Budapestben és a forrás kezelőszégnél Munkácsán.

A MARGIT-CREME a forragu hölgyek kedvence szépségi szere, az egész világon el van terjedve. Paratlan hatása szerepessé és szépségtől valóban rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.

Mivel a **MARGIT-CREMET** utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjegyvel lezárt doboz elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget.

A **MARGIT-CREME** artalmatlan, szirtalan, vegyiszia készítmény, amely a külföldön általános feltűnést kelteti.

Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-puder 1.20.

Gyártja **Földes Kelemen** laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszerár, illatszert- és drogus-üzletben.

KOCSIÁRUCSARNOK
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 72.

A monarchia legnagyobb kocsiárkára. * Árjegyzék ingyen.

Bőrszékípar
Kendi Antal Budapest, IV., Semmelweis-u. 7.

Hölgyek figyelmébe!!!

Mielőtt divatos nap- és esernyőt vásárolna, kérem tekintse meg

SINGER MÓR

ujjonnan épült ANKER-palotában, Budapest, VII., Király-utca 2. sz. a. lévő üzletét.

RATIONALIS HOMOKÉRTÉKESÍTÉS

hez szállított munkaképes

:: gépeket és formákat, :: téglá-, úrblock-, tetőcserepl-, csatorna- és alagcsövek gyártására.

Saját modern szerkezetek különl. gépgy. **Dr. GASPARY & Co.** Marknartstätt (Németország). — 228. számú brosurá ingyen.

PAPEK JOZSEF
Bőröndös és finom bőr-áru készítő

BUDAPEST
VIII. Rákóczi-út 15.
Kizárólag jobb minőségű áru.

Arjegyzék ingyen és barmente.

A hölgyközönség szives figyelmébe!!!

30 év óta fennálló **kézimunka-üzletemet**

újjalakított, minélfogva a raktáron levő összes árukat a beszerzési áron alul is kiárúsított.

HOFFMANN GYÖRGY
IV. ker., Semmelweis-utca 5. szám
(Kossuth Lajos-utca sarok.)

NAGYENYED-re
Alsófehér n.

GYÜMÖLCSFACSEMÉTEK

Sétányfák díszeserjék, tülevelek, kert-térszövények, boggyógyümölcsök stb. stb.

SZŐLŐOLTVÁNYOK,
(I. sima áru) európai és amerikai sima gyökerees vasakkal. (Oktató és díszárjegyzék kívánatra ingyen.)

FISCHER és Tarsai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor.

A Rozsnyay-féle vasas china bor

egyike a legerterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felülmúlja. Vérszegényeknek különösen ajánlható 12475

Kapható: minden gyógyszerárban.

Továbbá a készítményl: **Rozsnyay Mátyás** gyógyszerárban Aradon, Szabadság-tér.

Míg eddig a régi bőrbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, vitustanec), a sápkor, a női arzetot eléktelenítő pattanások s a női nemi szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csakoly idegen vizekre voltunk utalva, addig újabban

a PARÁDI ARSEN vízben vastartalommal olyan kivesin van, mely mind a eddigi arsenavas viznél (Ronegno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, mintegy legelőkelőbb orvosi teintelyinek felkarolják s a fagyosított egész szervezetre hatású, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvén.

Egy postallás (7 palack) parádi arsen vastartalomú gyógyvizet Magyarország összes postállomására 6 korona 50 fillér barmenteesen szállít a ca. és kir. udv. szék. — 228. számú brosurá ingyen.

Főraktár: **ÉDESKUTY L. HÖ, BUDAPESTEN.**
Kapható minden gyógytárban és megkapható fiaszkereskedésben.

CSODÁKAT

beszélnek a fővárosi urak és hölgyek arról, hogy a

DIANA-ARCZKRÉM és DIANA-SZAPPAN

segítségével — néhány napi használat után — mily óriási eredményeket értek el a bőr-
ápolás, a kéz- és arczfehérítés és a pattanások megszüntetése által. — Köz-
tudomásu, hogy a legelőkelőbb körökben ma már csak a híres

DIANA-szappannal mosakszanak este, reggel. DIANA-krémmel
Éjjelre, sőt sokan nappalra a

finomítják, puhítják és fehéritik arczukat, kezeiket.

ÁLLANDÓAN

használja Bpsten 75000 uri család: a vidéken 152000 házban nélkülözhetlen bőrápoló és igazán

SZÉPÍTŐ CZIKKNEK

tartják. — A művészvilág előbbre helyezi a

DIANA-krémet és DIANA-szappant

az összes külföldi szépítő-czikkeknel. Ma már köztudomásu, hogy nemcsak a hölgyek, hanem
az urak is ápolják kezeiket és arczukat a híres

DIANA-szappannal és DIANA-krémmel,

mert el van ismerve, hogy teljesen egyedül áll a maga nemében.

BIZONYÍTVÁNY.

Alulírott ezennel bizonyítom, hogy az Erényi Béla
ur gyógyszerész, budapesti lakostól bemutatott DIANA-
szappant, DIANA-arczkrémet megvizsgálva, azokban fé-
m-
mérgeket, maró hatásu, vagy külső használatkor ártal-
mas egyéb anyagokat nem találtam, miért is nevezett
szépítő-, bőr- és hajápolószerek ártalmatlanok és így
használatuk ellen kifogás nem emelhető.
Kelt Budapesten, 1905 márczius 15-én.
Nyilvános vegy- Dr. Neumann Zsigmond m. p.
kísérleti állomás: kir. keresk. és váltótörv. hites vegyész.

Egy üveg-tégely Diana-arczkrém nappali
használatra 75 kr.

Egy üveg tégely Diana-arczkrém éjjeli
használatra 75 kr.

Egy eredeti Diana-szappan 75 kr.

Egyedüli készítő

Erényi Béla gyógyszer., Budapest, Károly-körút 5.

(Postai megrendelések utánvétellel eszközöltetnek).

46. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL

BUDAPEST, NOVEMBER 13.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — 18 korona
Félévre — 8 korona.
Negyedévre — 4 korona.

A 'Világkronika'-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetéseket a postai meg-
határozott viteldij is esatolandó.

MUNKÁCSY EGY HAZAKERÜLT KÉPE.

RÉSZBEN a magyar viszonyokból származik,
részben a Munkácsy iránt még életében
úgyszólván az egész világ részéről nyil-
vánult rendkívüli érdeklődésből, hogy idehaza
aránylag nagyon kevés képe maradt.

Van ugyan számos képünk a Szépművészeti
Múzeumban a nagy mestertől, ezek azonban
(leszámitva a Haynald érsek arczképét) korábbi
idejéből valók, vagy még a düsseldorfi beha-
tások alatt állók, vagy pedig tanulmányok,
vagy pedig a külállamokban lévő képek saját-
kezű másolatai. Épen ilyen mostohán van a
magángyűjteményekben is képviselve. Az im-
presszionista kiállításon lehetett látni pár szép
kivitelű Munkácsy-képet, sajnos azonban, hogy
ezek még inkább megerősítik azon nézetet,
hogy nagy alkotásokat tőle magángyűjtőknél
alig találhatunk és ezen nincs mit csodálkoz-
niok azoknak, a kik csak némi hasonlatot
tudnak tenni a hazai és külföldi viszonyok
közt. Mig ugyanis nálunk 30-40,000 koro-
nás megrendelést alig pár mágnásunk tehe-
tett, addig külföldön egyes nagyobb szabású
képeiért százazereket fizettek azok, a kiktől
többé visszaszerezni semmi árért nem lehet.
Az 1870-90. években alkotott legnagyobb
szabású képei nagy részben Amerikában van-
nak és így érthető, hogy ezekről örök időre
le kell mondanunk.

Annál örvedetesebb, hogy most ismét ke-
rült Munkácsy-kép haza, egy pozsonyi magyar
mügyűjtő, Osmütz Géza úr tulajdonába.

Osmütz Géza úr szíveségéből alkalmunk
nyilik e képet közölni mai számunkban. Ké-
szülése időpontjára nézve maga a kép nem
nyújt semmi támaszpontot, de a festés mód-
jából ítélve tulajdonosa úgy hiszi, a nagy
művész párisi időszakának, tehát művészete
legvirágzóbb idejének egyik terméke.

A kép álarczos bálba készülő francia nőt
ábrázol zöld derékban, zöld szoknyában, haris-
nyában és cipőben, fekete hajfürtös fején
sárga kendő és piros rózsza. Jobb karján vi-
lágos színű bál belépő; ugyancsak jobb ke-
zében fekete álarczot tart. Bal kezének moz-
dulata, egész testtartása elárulja, hogy a jobb-
ról levő nagy állótükörben igazgatja ruháját,
s még egy utolsó simítást tesz rá, mielőtt a
bálba lép.

ÁLARCZOS BÁLBA KÉSZÜLŐ NŐ.